

Hulpmiddel bij keuze van fruitrassen voor hoogstamboomgaarden in de IJsselstreek

(versie 1)



Tekort aan praktische kennis over fruitrassen

Bij de aankoop van hoogstamfruitbomen staan boomgaardeigenaren voor twee keuzen. De eerste keuze is de soort (appel, peer, pruim), de tweede keuze is welk ras te kiezen uit de, in principe, honderden rassen die door boomkwekers in hun sortiment zijn opgenomen. Meestal heeft de boomgaardeigenaar onvoldoende kennis over de boom- en vruchtkenmerken van de vele fruitrassen en wat de keuze voor een bepaald ras betekent voor aanplant en beheer van de boom en gebruiksmogelijkheden van het fruit. Er zijn diverse boeken met rasbeschrijvingen (b.v. Oude Fruitrassen van Hennie Rossel) op de markt en ook op internet is op vele plaatsen per ras informatie te vinden. Maar dit voldoet onvoldoende in de dagelijkse praktijk. Vaak is er ook zoveel versnipperde informatie om te interpreteren dat men er niet mee uit de voeten kan.

Ook als iemand naar een tuincentrum of boomkweker gaat, is het belangrijk om op de hoogte te zijn van wat voor soort en ras men nu wil. Als men dat niet weet, dan rest bij de aankoop slechts de summiere beschrijving op een label (als dat er al is) en nog meer het ter plekke beschikbare sortiment, eventueel met toelichting van een verkoper of de kweker zelf.

Beperkte variatie in aangeplante rassen

De praktijk is dan ook dat er een relatief beperkt aantal vruchtbomenrassen wordt aangeplant en dat mensen als de boom (na meerdere jaren) eenmaal vrucht draagt, pas beginnen te beseffen wat de aankoop van het ras qua oogsttijd, smaak en bewaarbaarheid en gebruiksmogelijkheden heeft ingehouden. Dit kan tot teleurstelling leiden, maar ook wordt op deze wijze de onbekendheid met de vele minder 'populaire' rassen in stand gehouden. Dit is jammer omdat mede vanuit oogpunt van behoud van rassendiversiteit het wenselijk is om ook minder bekende rassen aan te blijven planten. Anders ontstaat in de hoogstampraktijk eigenlijk dezelfde situatie als in de supermarkt waar een zeer beperkt aantal tafelfruitrassen en slechts 1 ras keukenappel namelijk de Schone van Boskoop / Goudreinet) wordt aangeboden.

Hoe maken we een keuze?

Bij de keuze gaat het om het maken van een match tussen:

- Kenmerken van het ras t.a.v. groei, productie, ziektegevoeligheid, eisen groeiplaats en andere zaken;
- De wensen van de eigenaar t.a.v. het te voeren beheer, het gebruik van het fruit en de mogelijkheden van de beschikbare grond;
- wat de boomkweker op voorraad heeft of kan leveren.

Voor elk onderdeel is het mogelijk om een hulpmiddel te ontwikkelen. We beginnen met de eerste twee punten: het verzamelen en ontsluiten van de rassenbeschrijvingen en het in beeld brengen van de wensen en eisen van de boomgaardeigenaar. Later komen we nog terug op de mogelijkheden om de gekozen rassen ook daadwerkelijk aan te kopen.

Ontsluiten kenmerken van fruitboomrassen

Er is een zogenaamde Oranjelijst met voor Nederland zeldzame fruitrassen opgesteld <http://cgn.websites.wur.nl/pgr/deoerakker/oranjelijst.htm> . Deze lijst met honderden rasnamen geeft geen rasbeschrijvingen waarmee een keuze gemaakt kan worden. Omdat we ons richten op het behoud van hoogstamboomgaarden in de IJsselstreek, is het logisch om te beginnen bij de vraag welke rassen er nu in de periode 1870 – 1960 in onze streek werden geteeld. Echter uit die periode is maar weinig bewaard gebleven van informatie over aangeplante rassen bij boeren voor hun boerenboomgaarden. Wat wel achterhaald kan worden, zijn aanvoergegevens van de veilingen van Wijhe, Olst en Deventer/ Twello. Bij de veilingberichten die werden geplaatst in kranten, werd voor elk aangevoerde partij het ras en de prijs vermeld. Zo kunnen we een goed beeld krijgen van de rassen die aangeplant waren en waarvan de vruchten werden aangeboden op de veilingen. Deze inventarisatie leverde een grote diversiteit op aan rasnamen. Dit bevestigt het beeld dat er in de boerenboomgaarden ook een grote variatie aan rassen was aangeplant om enerzijds aan risicospreiding te doen (b.v. verschil in bloeitijd i.v.m. nachtvorstschade, voorkomen van beurtjaren en ziekten) en aan spreiding in de oogsttijd (arbeidsinzet over langere oogstperiode, pluktijd en consumptietijd en prijsvorming).

Vervolgens is er een keuze gemaakt in de vermelde rassen op grond van de mate waarin de rasnamen voorkwamen in de veilingberichten. Vaak genoemd worden betekent mogelijk veel aangeplant en ook over een lange periode (1910 tot 1945) aanwezig in de boomgaarden.

Onderstaand is de lijst met rassen te vinden die het meest frequent in de veilingaanvoeren werden genoemd. Soms zijn rasnamen nader geïnterpreteerd omdat niet altijd duidelijk was of de spelling van de namen correct was.

Vervolgens zijn uit diverse internet bronnen (<http://www.bongerdgroteveen.nl/index.html>, <http://www.fruitpluktuin.nl/fruit/> en van boeken uit de speciale collecties van de bibliotheek van WUR. De beschrijvingen van de afzonderlijke rassen toegevoegd. Deze beschrijvingen zullen in een latere versie nog worden verbeterd en meer praktisch ingedeeld. Maar voorlopig is dit een goede bron om tot een rassenkeuze te komen voor potentiële boomgaardeigenaren in de IJsselstreek en richting Salland.

Mogelijkheden boomgaard en wensen eigenaar

De plaats waar de fruitboom wordt aangeplant kan een criterium vormen voor de keuze die kan worden gemaakt. Belangrijke aandachtspunten zijn de bodemgeschiktheid met de grondsoort en waterhuishouding op het perceel. Sommige rassen stellen hogere eisen aan de grondsoort en waterhuishouding terwijl andere veel minder kritisch op dit punt zijn. Andere aandachtspunten zijn de groei-kracht van de boom, de uiteindelijke boomgrootte/boomvorm, de gevoeligheid voor plagen en ziekten, de snelheid waarmee de boom begint te dragen. Een derde groep aandachtspunten zijn de bloeitijd (ivm kans op nachtvorstschade), noodzaak om ook stuifmeel te ontvangen van bepaalde rassen voor de bevruchting van de bloesem, de hoeveelheid vruchten en voorkomen van beurtjaren, het gebruik van de vrucht (hand, keuken, sap/cider, drogen) en de smaak van de vrucht. En daarnaast de periode van plukrijpheid en de periode van gebruik/ de bewaartijd.

Bij elkaar een veelheid aan aspecten om aandacht aan te geven. Ieder hecht meer of minder waarde aan elk van deze aspecten. In onderstaande beschrijvingen is het lang niet altijd mogelijk om over al van deze aspecten informatie te geven omdat dit ook niet beschreven werd. Toch kan het geheel helpen om tot een keuze te komen. Succes en volharding daarbij gewenst.

Rob le Rutte, Stichting IJsselboomgaarden

Appel	beschrijving
Bismarck	De Bismarck-appel is uit Nieuw-Zeeland in Engeland ingevoerd in de laatste helft der 19e eeuw. De vrucht is kogelrond, soms een weinig plat meer dan middelmatig groot. Schil is gaaf en glad, lichtgroen van kleur, met veel rood en bruin aan de zonzijde. Tegen het rijpen wordt het groen mooi geel. Plukken: half October, Rijp: November - Januari. Vlees is tamelijk grof, wit van kleur en vrij sappig. Als de vrucht goed rijp is, zachtzuur van smaak, zonder aroma, soms iets bitter. Is een tafelappel, die in hoofdzaak waarde heeft door de kleur en de grootte. De boom groeit matig, is tamelijk gezond en buitengewoon vruchtbaar, draagt soms op het éénjarig, maar bijna geregeld op het tweejarig hout. Door het overvloedige dragen kan groei stagneren, heeft last van schurft.
Brabantse Bellefleur	Herkomst onbekend. De vrucht is matig groot, onregelmatig van vorm. De kleur is groen met veel donkerrood, bij de steel lichtelijk roest, wordt bij rijpheid mooi geel met rood. Wit vruchtvlees, betrekkelijk droog, zachtzuur, aangenaam aroma. Gebruikstijd: December – Maart, als hand en keukenappel. Laat zich gemakkelijk bewaren zonder veel verlies. De boom groeit langzaam. Vormt op latere leeftijd grote boom met dichte kroon. Maakt veel en fijne zijtakken. Verlangt vruchtbare bodem, minder geschikt voor lichte grond, is zeer gevoelig voor overmaat van water. Bloeitijd laat. Gelijke bloeiers o.m.: Zoete Ermgaard, Sterappel, Zoete Campagner. De boom is laat vruchtbaar. Is sterk onderhevig aan beurtjaren. Kan in de draagjaren grote opbrengsten geven. Is zeer vatbaar voor kanker.
Bramley's Seedling/ Thriomph de Kiel	Gewonnen door Bramley te Southwell en in den handel gebracht door Merryweather in 1876. Vrucht is groot tot zeer groot, breder dan hoog, zeer onregelmatig gevormd. Kleur is hardgroen met aan zonzijde bronsrood gestreept. Het vruchtvlees is wit, grof, scherp zuur. Gebruikstijd: December - April. Een uitstekende moesappel, welke zonder koeling de hele winter kan worden bewaard. Groei van de boom zeer sterk. Groeit in enkele jaren uit tot zeer brede boom. Is geschikt voor elke grond. Ook op veengrond ontwikkelt de Bramley zich uitstekend. Bloeitijd middenvroeg. Gelijke bloeiers o.m.: Jonathan, Laxton's Superb, Present van Engeland, Cox's Orange Pippin. Is op jeugdige leeftijd vruchtbaar en kan regelmatig oogsten geven. Op latere leeftijd dikwijls zeer grote oogsten. Is niet bijzonder vatbaar voor bepaalde ziekten.
Reinette de Canada Blanche (er is ook een grijze/ grauwe Canada reinette	Kent vele naam synoniemen. Voor het eerst genoemd in 1868. Herkomst: Frankrijk. De vrucht is triploïd. Kleur is geelgroen met bruine lenticellen. Het vruchtvlees is stevig, met tamelijk grove structuur, iets droog met een lichtzoete smaak (aangenaam, zacht, wijnachtig zuur, door iets zoet gematigd). Hand- en keukenappel
Court-Pendu	Zeer oud ras. De oorsprong van deze uitmuntende appel is niet bekend en er zijn meerdere varianten. De vorm is zeer plat en breed, de vrucht is middelmatig groot. Schil is ruw en dof, met soms enige roestplekjes. Donkergroen met aan de zonzijde een donkerbruin kleurtje; tegen het rijpen wordt de groene kleur ietwat geelachtig. Schil niet zelden wat rimpelig. Vruchtvlees is wit,

	<p>zacht, niet knappend, sappig als de vrucht op tijd gebruikt wordt of goed bewaard is, anders wat droog en taai. Zachtzuur met veel aroma. Tijd van plukken is eind October en rijp in December - Februari.</p> <p>Het is een goede tafelvrucht als zij goed tot rijpheid is gekomen en goed, niet te warm, wordt bewaard, anders wordt ze spoedig slap en taai. Overigens een uitmuntende soort voor de keuken en voor ciderbereiding. De boom groeit niet sterk, maakt kort, stevig eenjarig hout, is altijd te kennen aan zijn zuilvormige, gedrongen groei. De boom is goed vruchtbaar en wil het best op kleigrond. Hij bloeit laat, is zeer geschikt voor buitenkanten van boomgaarden.</p>
Dubbele Bellefleur	<p>Zeer oud ras, voor 1760, onbekende herkomst. Wordt soms Ossenkop genoemd. De boom groeit zeer sterk, vormt bolvormige kroon enigszins neerhangende takken en vruchtbaar welke regelmatig en goed dragen. De bloeitijd middenvroeg tot laat. De vruchtbaarheid op zware grond is slecht, op lichtere grond goed. Vatbaar voor meeldauw. De vrucht is groot, groengeel en karmijnrood gestreept aan zonkant. Vruchtvlees is los, geelachtig, vrij droog, zachtzuur, smaak zoetrins zonder aroma en wordt gebruikt als hand- keuken- stoofappel en voor sap en om te drogen. Komt laat in productie, maar dan zeer hoge en tamelijk regelmatige opbrengst. Vruchten hangen windvast tot aan boomrijpheid. Pluk: midden oktober. Consumptie: november - januari. Groeiplaatsen met veel late vorst zijn niet aan te bevelen. De boom heeft behoefte aan een regelmatige waterverzorging, vooral tussen mei en augustus. Te veel water veroorzaakt een te uitbundige twijgvorming en verlate bladval, waardoor er in de winter een verhoogd vorstgevaar ontstaat. Bestuiver Sterappel, Zoete kroon</p>
Duchess van Oldenburg/ Charlamowsky	<p>Afkomstig uit Iran en Zuid Rusland en vandaar in 1824 in Engeland ingevoerd en verder verspreid. De vrucht is matig groot, regelmatig gevormd, meer breed dan hoog met helder groene kleur, bij rijpheid geel met helder rode strepen en vlekken aan zonzijde. Het vruchtvlees is wit, vrij grof, zuur zonder aroma. Gebruiksrijp in September. Moesappel.</p> <p>Boom groeit matig, vormt een goed gesloten kroon. Heeft een zaailing onderstam nodig.</p> <p>Is niet geschikt voor koude natte gronden en is dan sterk vatbaar voor kanker en voor schurft. Is bij goede ziektebestrijding zeer goed schurftvrij te kweken. Draagt vroeg en rijk en kan grote oogsten geven. De vrucht is mooi getekend. Hoewel de kwaliteit niet bijzonder is, heeft deze appel de goede eigenschappen dat hij vroeg en regelmatig vruchtbaar is en daardoor geschikt, maar vraagt wel om een goed beheer. Vormt goed stuifmeel en is vroegbloeiend.</p>
English Winter Goldpearmain	<p>Vermoedelijk afkomstig uit Frankrijk (al voor 1700 bekend). Via Engeland in 1800 naar Duitsland gebracht. Plukrijp vanaf midden september - begin oktober. Consumptierijp vanaf oktober - februari, houdbaar tot eind januari. De vorm is variërend van rond- tot hoog-rond, tonvormig en de zijden zijn bijna symmetrisch. Geelgroen, roodachtig geel. Vruchtvlees is crèmewit, geelachtig, vast, fijnellig, knappend, matig sappig. Zoet met fijn zuur en een nootachtige aroma. Zoet geurend. Is vatbaar voor schurft, kanker, vruchtrot. Weinig gevoelig voor stip, grote eerstelingvruchten. Sterk gevoelig voor het bruin worden van het vruchtvlees. Na lange bewaarperiode worden de vruchten melig.</p>

	<p>Niet te vroeg oogsten, omdat de aromaontwikkeling dan nog te gering is. En niet te laat, want dan is er kans op vruchtval en melige vruchten. De vruchten hangen apart, ook dichter, goed plukbaar. De vruchten zijn niet druk gevoelig en goed transporteerbaar. Bij grotere opbrengst dunnen anders te kleine vruchten en kans op beurtjaren. Redelijk vroeg dragend. Bewaren:</p> <p>In natuurlijke opslag bij +6°C. tot februari zonder slap te worden. Als handappel vanaf oktober. Huishoudelijk voor alle verwerkingen. Industrieel geschikt voor appelstukken, ook bevredigend voor moes.</p> <p>Boom groeit middelsterk, later zwakker. Gesteltakken steilopwaarts met kort zijhout bezet. Vruchthout: stekeltwijgen en vruchtsporen, gelijkmatig verdeeld. Kruinvorm hoogbolvormig (met behoud van de harttak!). Snoei in opbouw, gesteltakken tot vertakking stimuleren door jaarlijks inkorten anders gaat de boom slechts met enkele takken de hoogte in. Regelmatig uitlichten en later vruchthoutvernieuwing. De boom is op jeugdige leeftijd vruchtbaar en draagt zeer regelmatig. De bloei is middenvroeg gelijk met de Groninger Kroon, langdurige bloei. Bij goede voeding en goede toestand van de bodem dan matig vorstgevoelig. De bloei zit aan eenjarige langloten als terminaalknoppen, aan tweejarige langloten van laterale kortloten. Heeft goede stuifmeel.</p> <p>Matig zelfbestuivend, voor een optimale vruchtzetting is kruisbestuiving noodzakelijk.</p> <p>Bevruchters: Baumann's ReINETTE, Alkmene, Cox's Orange Pippin, Golden Noble, Ribston Pippin, Transparente de Crancels. Transparente Jaune, AnanasreINETTE, Ontario ReINETTE, Groninger Kroon.</p>
Gravensteiner	<p>Over de herkomst van dit zeer oude ras wordt verschillend gedacht: Duitsland, Denemarken, Noord Italië, Rusland. Vast staat dat het een zeer oud ras is en wordt vanaf 1669 in Denemarken beschreven. De vrucht is rond 1760 in de handel gebracht. De appel gold van oudsher als een topper. Er zijn verschillende kleurmutanten, meestal roodschillig. Plukrijp vanaf eind augustus tot midden september. Consumptierijp van eind september tot eind december / begin januari..</p> <p>Middel tot groot, vorm varieert van breedbolvormig tot hoog-rondachtig maar altijd meer hoog dan breed. Over de vruchtzijden lopen brede ribben. schil: glad, glanzend, vettig, hard, van vruchtvlees af te trekken. Onverwisselbaar hoog aromatisch, typisch sterk geurend. Sterke variatie door zon en schaduw. Grondkleur is geelgroen tot roodachtig geel met dekkleur rood.</p> <p>Vruchtvlees: geelachtig wit met groene adertjes, direct onder de schil en rondom het klokhuis meer geelachtig gekleurd. Middelvast, fijnellig, zeer sappig, harmonisch zoet, wijnachtig rins, met een uitzonderlijk nobel en sterk appelaroma. Knappend, niet vast maar wel stevig, grof met veel sap.</p> <p>Gevoelig voor: Stip, drukplekken, schurft, fruitmot. Vruchten hangen apart, niet windvast. De Gravensteiner werpt relatief veel onrijpe vruchten af, in het bijzonder wanneer de standplaats zanderig en droog is. Te vroeg geogste vruchten of valfruit blijven zonder aroma maar zijn zeer geschikt om moes van te maken. In de moes komt de aroma weer terug. Rijpt periodiek, daarom meerdere keren drukvrij plukken. Transportgevoelig. In natuurlijk opslag tot november mogelijk bij 6°C, daarna verlies van aroma, stip en vruchtrot nemen toe. Koelopslag is niet nodig,. Langer bewaren dan november biedt geen voordelen.</p>

	<p>Voor vers gebruik als eerste klas tafelappel. De geur van de Gravensteiner is nergens mee te vergelijken. Is het summum van appelgeur door het uitscheiden van sterke geurstoffen van uit de schil. Huishoudelijk gebruik voor uitstekende appelmoes, zeer goed voor appelsap en wijn. De Gravensteiner valt op door zijn zeer sterke groei. Al in zijn jeugdijaren op de boomkwekerij is dit al merkbaar. Groeit met een brede kroon. Gesteltakken steil- tot schuinopwaarts, middelmatige vertakkingen, zijtwijgen lang, soepel, later hangend. Vruchthout aan tweejarige langloten als korthout, vruchtsporen en korte vertakte stekeltwijgen. Vruchttwijgen middellang. Het eenjarig hout is vrij lang, glad en roodbruin van kleur met donkergroene bladeren. Bloeit vroeg en langdurig. Door zijn vroege bloei is het nachtvorstisico bij dit ras groot. Vooral de bloemen zijn nachtvorstgevoelig, het hout iets minder. Eerst eindstandig aan de kortloten die ontstaan op tweejarige langloten. Triploïd en heeft slecht stuifmeel. Zowel de blad- en bloemknoppen als de bladeren zijn vrij groot. De bloemen zijn zeer groot en sneeuw wit.</p> <p>De boom begint laat te dragen en is meestal 15 tot 20 jaar na aanplant op de top. last van jaarlijkse (soms tweejarige) beurtjaren op slechte grond. Bevruchtters: Cox`s, James Grieve, Ingrid Marie, Jonathan, Transparente de Crancels, Transparente Blanche, AnanasreINETTE, Princesse Noble, Englisch Winter Goldpearmain, Yellow Bellflower, Zoete Ermgaard, Schone van Boskoop, Keswick Codlin, Mank` Codlin, Landsberger ReINETTE.</p> <p>Boomvorm: Bolvormig, grote steil opgaande brede kroon, Bij sterke vruchtzetting dunnen. Zijtakken niet te veel snoeien om vruchtzetting te bevorderen. De eenjarige takken zijn lang, sterk, glad, bruinrood, aan de schaduwzijde olijkleurig. De eindknoppen aan de 15 cm. en langere twijgen zijn meestal geen bloeiknoppen. De groei van bomen is sterk afhankelijk van plaatselijke omstandigheden!</p> <p>Hout en bloei vorst gevoelig, vatbaar voor schurft, meeldauw, kanker. Vorst , kankerwonden na het zorgvuldig uitsnijden, herstellen zich spoedig door de goede groei kracht.</p> <p>Standplaats: Niet voor droge gronden (te veel vroegtijdige vruchtval). Voor voedselrijke, diepe goed doorlatende gronden die tijdens de gehele vegetatie periode beschikken over gelijkmatige stand van het bodemwater (niet te nat) en bodemdoorluchting. Voor milde, beschutte gebieden. Intensieve bodem en boomverzorging moeten eventueel gunstige standplaats nog aanvullen. Op kleigrond een gunstig resultaat.</p>
Groninger Kroon	<p>Omstreeks 1875 gevonden door S. H. Brouwer te Noordbroek (Groningen) in den tuin van den heer Engels. De vrucht is matig groot, ongeveer even hoog als breed, vaak hoger dan breed, tonvormig tot schijnbaar hoog gevormd. Kleur: groen, bij rijpheid geel met aan zonzijde rood gevlekt en gestreept. Roestig bij de steel. Vruchtvlees is Vast, geelachtig, sappig, zachtzuur, goed aroma. Bevat relatief veel vitamine C. plukrijp: eind september - begin oktober. Gebruikstijd: November - Januari. Tafelappel. Voor huishoudelijk gebruik uitstekend geschikt voor alle verwerkingen.</p> <p>Groei van de boom is matig, vormt geen grote en enigszins pyramidale boom. Groeit op elke grond, zeer geschikt voor lichte gronden. Bloeitijd</p>

	<p>middenvroeg tot laat. Gelijke bloeiers o.m.: Present van Engeland, London Pippin (=London Calville).</p> <p>Vruchtbaarheid vroeg en regelmatig. Behoort tot de goede dragers. De vrucht is mooi gekleurd, vrij goed houdbaar. De boom groeit betrekkelijk langzaam, maakt fijn hout en is zeer gevoelig voor meeldauw.</p> <p>Gevoelig voor fruitspintmijt, Meeldauw, Schurft, Vruchtboomkanker.</p> <p>Kort voor boomrijpheid gedeeltelijke vruchtval (vooral op droge gronden). Op geschikte standplaats windvast. Neiging tot beurtjaren, waartegen echter gedund en gesnoeid kan worden, waardoor de vruchten groter worden en de boom beter in zijn bladeren komt te zitten.</p> <p>Bewaren: Vrij goed in natuurlijke opslag, te lang bewaren lijdt tot melig en slappe vruchten en verlies van aroma.</p> <p>Vruchtbaarheid op jeugdige leeftijd. Groeit middelsterk tot sterk, kleine piramidale kruinvorm en met veel en fijn hout. De boom is niet moeilijk in de teelt.</p> <p>Bloei: Vroeg tot middelvroeg. Ondanks de vroege bloeiperiode voldoende vorsthard. Heeft goede stuifmeel voor Present van Engeland en Princesse Noble en is zelffertil.</p> <p>Flinke snoei en de boom moet gedund worden, met als doel: beter ontwikkelde vruchten, voorkomen van beurtjaren, behoud van de boomvorm.</p> <p>Hout en bloei voldoende vorstbestendig, gevoelig voor schurft en kanker. De boom heeft last van de appelzaagwesp, fruitspintmijt en soms meeldauw. Geen speciale eisen voor de standplaats, maar niet geschikt op te droge gronden. Bij uitstek geschikt voor zandgrond.</p>
Huismanzoet	<p>Uitstekend smakende zoete appel, die ook als handappel geschikt is. Waarschijnlijk vernoemd naar een kweker met de naam Huisman. Grote tot middelgrote brede, platronde tot kegelvormige groengele vrucht met fraai gekleurde oranje- en strepen. Veel roest rondom de korte tot middellange dikke steel. Stevig roomwit vruchtvlees. Sterke groeier (met behoud van harttak snoeien). Gezonde boom, weinig kanker-gevoelig. Plukrijp begin oktober, te gebruiken tot in de winter. Werd ook als onderstam gebruikt. In de literatuur komt een vermelding voor dat de soort succesvol gestekt is.</p>
Jacob Dirk	<p>Stoofappel. Een van de z.g. Lunterse zaailingen (notaris van den Ham). Zoete appel met een prima smaak. Grote platronde gele vrucht met rode wang. Gelig, zacht vruchtvlees. Stoofappel, die ook als handappel geschikt is. Boomgaardboom met opgaande kroon. Zeer vruchtbaar, draagt jaarlijks, Gezond, enigszins kanker-gevoelig. Plukrijp: september, tot in de winter bewaarbaar.</p>
Keswick Codlin*	<p>Omstreeks 1790 gewonnen te Ulverstone en later door John Sander te Keswick in den handel gebracht. Vrucht: Middelgroot, onregelmatig gevormd, veelal hoger dan breed, vrijwel steeds voorzien van een naad, lopende van kelk naar steel. Kleur: Groen, bij rijpheid groengeel, soms iets gebruid aan zonzijde. Vruchtvlees is Wit, vlokkig, tamelijk droog, zuur. Heeft vrij veel last van stippigheid.</p> <p>Gebruikstijd: Begin September. Moesappel. Boom groeit matig. Vormt een betrekkelijk kleine boom met regelmatig gevormde kroon. Is geschikt voor vrijwel elke grond, mits niet te vochtig. Is op vochtige gronden zeer sterk onderhevig aan kanker. Bloeitijd middelvroeg. Gelijke</p>

	<p>bloeiërs Yellow Transparant, Aderslebener Calville, Notarisappel, Transparente de Croncels, Early Victoria. Draagt vroeg en zeer regelmatig. Geeft grote oogsten. De vrucht is licht in gewicht. Kan over een langer tijdstip geoogst worden, door regelmatig de goed uitgegroeide vruchten uit te plukken. De vrucht is vrij teer, zachtvlezig en moet met zorg worden behandeld.</p>
Landsberger reinet	<p>Afkomstig uit Landsberg aan de Warthe (duitsland) omstreeks 1850. Vrucht: Middelgroot, breder dan hoog, vrij gelijkvormig. Kleur: Lichtgroen, bij rijpheid geel, aan zonzijde gebronsd; bij steel lichtelijk roestig. Vruchtvlees: Wit, vast, zeer saprijk, zachtzuur. plukrijp: midden oktober. Gebruikstijd: oktober - februari. Vruchten hangen apart tot dicht bij elkaar, windvast. Worden meestal te vroeg geoogst, de vruchten winnen bij latere oktoberoogst, aan suikergehalte en grootte. Zeer voorzichtig en drukvrij oogsten, de vruchten zijn zeer gevoelig voor transport en druk. Bewaren: In natuurlijke opslag zonder slap te worden, wel wordt de schil wat kleverig, tot januari / februari. Niet te laat uit de opslag halen, anders zijn ze melig en zonder aroma. In koelopslag bij +0,5 tot 1°C. 5-6 maanden.</p> <p>Voor vers gebruik, huishoudelijk voor alle verwerkingen, ook voor sap en moes.</p> <p>Boom groeit goed, vormt regelmatige enigszins brede kroon. Gesteltakken steil- of schuinopwaarts, zijhout lang, en dun, middeldicht, goed bezet met vruchthout, vruchtsporen, stekel- en vruchttwijgen. Kruin is bolvormig, later hangend. Geeft voorkeur aan warme, lichtere, vooral niet te natte gronden. Bloeitijd vroeg, gelijke bloeiërs o.m.: Ribston Pippin, Manks Codlin, Gravensteiner. Op jeugdige leeftijd vruchtbaar. Draagt later goed en regelmatig. Is zeer vatbaar voor kanker en bloedluis.</p> <p>Bloei: Langdurig, de bloei is niet gevoelig. Bloei al aan éénjarige langloten, eindstandig aan kortloten en op tweejarige langloten. Overvloedige bloei. Bevruchters: James Grieve, Englisch Winter Goldpearmain, Transparente de Croncels, Transparente Jaune, Yellow Bellflower.</p> <p>Hout en bloei tamelijk vorstbestendig, niet spuitgevoelig.</p> <p>Sterk vatbaar voor: Schurft, Meeldauw, Kanker.</p> <p>Standplaats: Brede aanplantmogelijkheid, voor voedselrijke, doorlatende, matig vochtige gronden, bij voorkeur voor hoger gelegen gebieden, ook winderige plaatsen (daar praktisch geen schurft). Niet voor natte, zware, droge gronden.</p> <p>Sterke opbouwsnoei toepassen, daarna controle- en uitlichtingsnoei. Regelmatig vruchthoutvernieuwing om grote vruchten te behouden. Bij grote kruinen neiging tot kleine vruchten en sterke vatbaarheid voor schurft.</p>
Lemoenappel (*)	<p>Gewonnen omstreeks 1885 door Notaris J. H. Th. W. van den Ham te Lunteren. De Lemoenappel is vermoedelijk een zaailing van de Goudreinette (Schone van Boskoop).</p> <p>Vrucht: Groot, vrij regelmatig, ongeveer even breed als hoog. Kleur: Roestbruin met aan zonzijde soms iets rood. Vruchtvlees: Vast, wit, saprijk, fris zuur met aangenaam aroma. Tijd van plukken: einde Oktober. Gebruikstijd: November - januari. Is een uitmuntende eerste klasse tafelappel, die natuurlijk ook goed is voor de keuken.</p> <p>Boom groeit zeer sterk, vormt een bolvormige kroon. Vormt een brede, open, wat kale grote boom. Standplaats: Klei en zand. Is zeer geschikt</p>

	<p>voor de lichtere gronden. Groeit ook op zwaardere gronden goed, doch is sterk vatbaar voor kanker bij onvoldoende ontwatering. Bloeitijd middenvroeg. Is vruchtbaar en draagt jaarlijks, vruchtbaarheid op latere leeftijd. Draagt nooit overvloedig, doch op latere leeftijd wel regelmatig. Vruchten zitten los aan het hout. Heeft last van "late val". Beschutte standplaats gewenst.</p> <p>Boom is zeer gezond, niet gevoelig voor schurft en meeldauw. Daarentegen vatbaar voor kanker, vooral op nattere gronden.</p> <p>Bloeit middentijds, stuifmeel slecht, zelffertil maar misschien is kruisbestuiving toch gewenst.</p> <p>Bevruchters: Groninger Kroon, Transparente Jaune. Triploïde.</p>
Notarisappel	<p>Geteeld door notaris J.H.Th.W. van den Ham te Lunteren in 1890. Vermoedelijk een zaailing van de Princesse Noble waar de vrucht veel overeenkomsten mee heeft.</p> <p>plukrijp: eind september- begin oktober, veel vroegtijdige vruchtval voor boomrijpheid, matig tot goede opbrengsten op latere leeftijd; drukgevoelig. consumptierijp: november tot januari.</p> <p>Vrucht is middelgroot, rondvormig. Schil: glad, mat. Als ze rijp zijn: wasachtig. De schil is vrij hard, schillen voor consumptie wordt aanbevolen.</p> <p>grondkleur: lichtgroen. Rijp: kanariegeel.</p> <p>dekkleur: zalmkleurige bloes en gestreept. vruchtvlees: wit tot lichtgeel, middelvast, sappig, aangenaam zoet, aromatisch.</p> <p>Gevoelig voor: schurft, kanker op bepaalde gronden, stip. beurtjaar gevoelig.</p> <p>Bewaren: Natuurlijke opslag goed wel bewaarstip. Zeer goede handappel / dessertappel. Appelmoes en sap.</p> <p>Boom: Groeit matig tot sterk. Kruinvorm breed uitgaand. Draagt vrij laat maar wel regelmatig. Vormt grote boom. Bloei: Middelvroeg, is vorstgevoelig. Stuifmeel is slecht. Met eigen stuifmeel matige tot geen opbrengst. Het stuifmeel van de Notarisappel is triploïd met een kiemingspercentage van 10-20%. Bevruchters: Cox Orange Pippin, Early Victoria, Golden Delicious, Groninger Kroon, James Grieve, Keswick Codlin, Lombarts Calville, Manks Codlin, Transparente Jaune, Transparente de Croncels, Zigeunerin.</p> <p>Hout, bloei en jonge vruchten zijn vorstgevoelig.</p> <p>Groeit alleen goed op humusrijke en goed doorlatende gronden, vruchten hebben op deze gronden een bloes en zijn goed van kleur. Minder geschikt voor zware kleigronden. Plotselinge voedselstoornissen en wateroverlast hebben een ongunstig effect op boom en vruchten. Houdt niet van natte voeten. Het is aan te bevelen een standplaats in de luwte te kiezen.</p>
Oranje Reinette	<p>Er zijn twee Oranje Reinettes bekend. In het noorden is de Oranje Reinette van Pomona het meest aangeplant. De oudste van de twee, de Oranje Reinette, is vermoedelijk voor 1850 in Zuid-Nederland ontstaan. De Oranje Reinette van Pomona is in het begin van de 20e eeuw gevonden, maar haar herkomst is onbekend. Beide zijn uitstekend smakende handappels van (vermoedelijk) Nederlandse oorsprong, die ook als moesappel geschikt zijn. De vruchten lijken veel op elkaar, ze zijn prachtig gaaf, middelgroot, bij rijpheid helder</p>

	<p>storgeel tot oranjegeel. De oude Oranje Reinette is vaak wat meer oranjegeel met enig rood, het is meer een moesappel, de smaak is zuurder en minder aromatisch. Vruchtvlees: Knapperig, zacht zuur met beperkt aroma.</p> <p>De Oranje Reinette van Pomona is als een verbeterde versie te zien van de oude Oranje Reinette. Ze wordt iets groter, is kwalitatief wat beter, terwijl de boom beter groeit. De vruchten van de Oranje Reinette van Pomona lijken veel op de Glorie van Holland. Knapperig, zacht zuur met bijzonder aroma. De schil fijne toont bruine puntjes en krijgt aan de zonzijde vaak een lichte oranje gestreepte bloes. Middelgrote boom. Geschikt voor bijna alle grondsoorten. Weinig last van ziekten. Plukrijp half oktober, consumptierijp tot in januari.</p>
Paradijs zoet/ Drentse paradijs	<p>Pot- en handappel. De Drentse Paradijs is een fraaie grote appel, diep donkerrood met groenachtig vruchtvlees. De smaak is aanvankelijk zacht zuur, later zoetig. Deze appel kan met de Dubbele Zure Paradijs, (syn. Rode IJzerappel) verward worden. De vruchten lijken op elkaar, maar de groei van de boom verschilt sterk, de laatste blijft kleiner. De boom groeit goed, wordt groot en groeit zowel op zand als klei. Wordt laat geplukt en is bewaarbaar tot mei. Kan zo uit de hand gegeten worden en voor de moes worden gebruikt. Vormt een sterke boom die hoog kan worden en een mooie vorm krijgen.</p>
Paradijs zuur	<p>Vrucht: Meer hoog dan breed, rond de kelk wat ribben. Kleur: Levendig rood met gele ondergrond. Vruchtvlees: vast, matig fijn, zoetachtig zuur. Gebruikstijd: maart - april. Zeer oude moesappel, waarvan de herkomst onbekend is. Grot e prachtig donkerrode vrucht. Lijkt veel op de Drentse/zoete Paradijs, maar is zuur. Wordt laat geplukt en is bewaarbaar tot mei. De boom groeit goed, wordt groot, zowel op zand als klei. Plukrijp oktober, bewaarbaar tot maart.</p>
Present van Engeland*	<p>Hand- en moesappel. Dit ras is heel oud. Kwam anderhalve eeuw geleden al wijdverbreid voor. De herkomst is onbekend en waarschijnlijk - ondanks de naam - een oude Nederlandse appel. Goed smakende appel met een kenmerkende vorm: groot, langwerpig, bij de kelk haast spits toelopend. De appel heeft een bijzonder groot klokhuis. Bij rijpheid verkleurt de appel naar geel en krijgt een rode bloes. Vlees: Geelwit, om het klokhuis iets groenwit of met groene aderen bezet; fijn zacht en saprijk, niet knappend, buitengewoon lekker en aromatisch. Is een eerste klasse tafelappel.</p> <p>Groeit en draagt op een zeer bijzondere wijze. De takken zijn hangend, vooral als de boom nog jong is, het éénjarige hout is slap en vrij dun. In het voorjaar, bij het uitlopen der twijgen, blijven bijna altijd de onderste, ja soms bijna alle ogen achter, zodat de twijg zich al heel eigenaardig ontwikkelt. De boom is goed vruchtbaar, draagt op zeer eigenaardige wijze op 't uiteinde van dunne takjes en dan meestal drie of vier vruchten bijeen aan een trosje; door de zwaarte der vruchten worden de dunne takjes naar beneden gebogen, waardoor de kroonboom meer op een treurboom lijkt. Het groeit ook zeer goed op zandgrond.</p> <p>Vormt een zeer lastige boom, omdat hij zulk slap hout maakt en omdat dikwijls zoveel ogen blijven zitten. In de jeugd heeft men dan ook met het vormen zeer veel last; als de kroon 12 a 15 jaren oud is, gaat zulks</p>

	<p>beter, dan maakt hij in 't midden flink stevig opgaand gewas, zodat men langzamerhand de onderste, hangende takken kan wegsnoeien. De boom is een matige groeier. Is bovendien vatbaar voor kanker en gevoelig voor bloedluis en zaagwesp. Plukrijp november, consumptierijp december – maart.</p>
Prinsesse Noble	<p>Ook Franse Kroon genoemd. Zeer oud, mogelijk Nederlands ras, dat rond 1700 al bekend was. De middelgrote vrucht is wat langwerpige, geelgroen tot geel en roodgestreept. Vrij harde, goed smakende appel met een zeer gewaardeerd zoet/zuur gehalte en een kruidig aroma. Er bestaat ook een zoete variëteit.</p> <p>Een goede appel, fraaier dan de Present van Engeland en de (weliswaar kleine) boom is makkelijker te vormen. De vorm van de boom komt overeen met die van de Groninger Kroon, hoewel het hout wat fijner is. De opbrengst is matig omdat de appel vrij klein is en gemakkelijk afvalt. Wordt na het plukken gauw zacht, waardoor ze moeilijk te vervoeren is. plukrijp: half september - begin oktober. consumptierijp: november - januari.</p> <p>Gevoelig voor schurft, appelmeeldauw, appelzaagwesp. Goed bestand tegen: vruchtboomkanker. Niet bijzonder geschikt voor natuurlijke opslag, koel opslag tot januari.</p> <p>Gebruik: Zeer goede handappel voor directe consumptie, huishoudelijk voor alle verwerkingen.</p> <p>Boom: Groeit matig tot sterk, dun, vrij slap hout, kruin piramidaal, draagt tamelijk vroeg, de jonge twijgen zijn in de winter gemakkelijk te herkennen aan de eigenaardige roodgele kleur.</p> <p>Bloei: Middellaat, kwaliteit van het stuifmeel is goed.</p> <p>Bevruchters: Early Victoria, Glorie van Holland, Groninger Kroon, Lunterse Pippeling. (wellicht een goede bestuiver), Brabantse Bellefleur, Jonathan, Cox's Orange Pippin.</p> <p>Een goede bestuiver voor Schone van Boskoop.</p> <p>Hout, bloei en jonge vruchten tamelijk vorstgevoelig. Standplaats: Geschikt voor alle grondsoorten.</p>
Ribbeling/ Grauwe Ribbert/ Zoete Ribbert, Zoete Kant Ribbert, Zoete Ribbeling	<p>Stoofappel. Als handappel zoet en zonder aroma. Middelgrote langwerpige appel, geribd, kantig en scheef. Gladde, licht gele tot groenwitte grondkleur, met aan de zonzijde een oranje blos en rode kaneelbruine streepachtige vlekken. Wat droog, zoet en matig smakend vruchtvlees. Grote gezonde boom. Beurtjaargevoelig. Plukrijp begin november, gebruikstijd december en januari. Er is ook een licht gekleurde variëteit: de Blanke Ribbeling.</p>
Rode Tulpappel	<p>Vroege handappel. Ook wel Zure Zomer Paradijs genoemd. Zeer oud ras. Herkomst onbekend Kwam in het hele Noorden voor. Kent veel streeknamen, in het Westerkwartier Pieterman, Midden Groningen Tafelappel en in Noord Groningen Mantelappel, in Oost Groningen Worstappel. Middelgrote langwerpige helder rode vrucht met een goede smaak. De naam Tulpappel kan verklaard worden door de vrucht omgekeerd te houden en aan de steel vast te pakken, het lijkt een prachtig rode tulp. Sterk gemêleerd gekleurde vruchten, die niet goed houdbaar zijn en gauw melig worden.</p> <p>Ze moeten bij voorkeur 's ochtends vroeg als het koel is, worden geplukt. De boom groeit goed en is weinig ziektegevoelig. De variëteit Blanke Tulp</p>

	is geel en heeft dezelfde kenmerken, de boom blijft wat kleiner. Pluk- en consumptietijd augustus.
Schone van Boskoop/Goudrenet	<p>Prima hand- en moesappel. Rond 1850 in Boskoop ontstaan. De meest succesvolle oude Nederlandse appel. Grote groene roestige vruchten. In de winkel treft men rode varianten aan. Vruchten van een zelfde boom verschillen sterk in smaak en uiterlijk. schil: droog tot ruw, roestig, hardgroen, met aan de zonzijde een bruinrood kleurtje, tegen het rijpen wordt het groen dofgeel en het bruinrood wat meer lichtrood. De kleur kan behalve een variëteitskenmerk, ook een indicatie van de grondsoort zijn. Zo geven grasboomgaarden beter gekleurde appels dan bomen op zwarte grond. Op klei is de hoofdkleur bruin met een rood wangetje en is het vruchtvlees gelig. Op zandgrond is de vrucht groen, het vruchtvlees wit en de zure smaak aanvankelijk onaangenaam. De smaak is op goede grond bij de pluk al aangenaam zuur.</p> <p>vruchtvlees: geelachtig wit, middelvast, grofcellig, sappig, verfrissend zuur, voldoende zoet, met krachtige Reinetten-aroma.</p> <p>Gevoelig voor: Stip, Bruin worden van de schil, gebarsten schil, Buikrot, Glazigheid.</p> <p>Oogst: Eind september tot midden oktober, het liefst zo laat mogelijk om een zo hoog mogelijk suikergehalte te verkrijgen, de vruchten hangen apart, windvast tot aan optimaal pluktijdstip. Later vruchtval, niet drukgevoelig, goed transporteerbaar.</p> <p>Bewaren: In natuurlijke opslag tot maart, neiging tot slap worden. Gebruik: Voor vers gebruik vanaf december, huishoudelijk voor alle verwerking, industrieel voor sap.</p> <p>Boom:</p> <p>Groeit sterk tot zeer sterk. Gesteltakken schuinopwaarts tot horizontaal, regelmatig met zijhout bezet waaraan de stekeltwijgen en sporen zitten. Kruienvorm breed- en vlakbolvormig. Vormt een zeer grote boom, draagt tamelijk laat, maar dan zeer goed en vrij regelmatig. Bij slechte verzorging/snoei onvruchtbaar.</p> <p>Een vroege bloeier, dus gevoelig voor late nachtvorsten. Vrij goed bestand tegen slechte weersomstandigheden tijdens de vrij lange bloeiperiode. Triploïd, dus ongeschikt als bestuiver voor andere rassen en zelfonverdraagzaam. Bestuiving: Stuifmeel is triploïd.</p> <p>Bevruchters: Alkmene, Benoni, Cox 's, Discovery, Gloster, James Grieve, Laxton, Schöner von Nordhausen, Yellow Bellflower, Princesse Noble, Keulemans, Beauty of Bath, Present van Engeland, Yellow Transparent, Jonathan, Manks Codlin, Perzikrode Zomerappel.</p> <p>Hout en bloei weinig tegen vorst bestand, eist regelmatig schurft behandeling. Gevoelig voor:</p> <p>Fruitmot, Wintervlinder, Schurft, Vruchtboomkanker.</p> <p>Standplaats: middelhoge gebieden op voedselrijke, vochtige gronden, niet voor gebieden met late vorst, niet voor droge gronden. Vraagt luwte. Zowel op klei als op zandgrond.</p> <p>Een gemakkelijk te kweken ras is de Schone van Boskoop niet. Ze vraagt een speciale snoei, die bestaat in het opkweken van weinig gesteltakken die zo weinig mogelijk vergaffelt zijn. De Schone van Boskoop draagt zowel op langhout als op korthout. Door de opbouw met weinig gesteltakken en het gering laten vergaffelen, maakt de boom een schrale en open indruk. De belichting van het hout in de bolvormige kroon is daardoor</p>

	<p>uitstekend en bevordert het vrucht zetten. Om de sterk groeiende boom geen extra groeiprikkels te geven door het snoeien moet men een groei-remmende snoei betrachten. Door de wintersnoei tijdens of na de bloei toe te passen wordt de groei geremd. Tijdens de wintersnoei geen gesteltakken en vruchttakken inkorten. Het zelfde geldt voor verlengenis-sen en saptrekkers. De groeistimulans wordt hierdoor beperkt en de kans op vruchtzetting het grootst. Tevens heeft deze late wintersnoei het voordeel dat er geen vruchten worden weggesnoeid. De boom wordt fors, groeit breed uit, heeft een wat ijle kroon en vraagt op den duur veel ruimte (plantafstand 12 meter). Vaak wordt ze te weinig gesnoeid. De bloei begint vroeg en het blad verschijnt snel, maar valt ook vroeg af. Vaak zijn de bomen al kaal, als de laatste vruchten worden geoogst. De Goudreinette is nukkig in de teelt. Heeft veel last van schurft en bloed-luis. Het best voldoet de boom op middelzware en lemige gronden. Op natte grond is ze kanker gevoelig. Zware grond moet goed ontwaterd zijn. Op erg droge gronden gedijt ze slecht. . Van de Goudreinette zijn vele ty-pen in omloop, de bekendste zijn de Gele, de Rode (type Bakker), Schmitz Hübsch (Bieling). De oorspronkelijke Goudreinette wordt ook wel de Groene Goudreinette genoemd. Pluktijd half oktober, gebruikstijd tot half maart.</p>
Sterappel	<p>Calville Étoilée, Pomme de Cœur en vele synoniemen. De naam is ingege-ven door de prachtige rode ster die te zien is als een rijpe appel dwars wordt doorgesneden. Ook wordt de naam wel toegeschreven aan de dui-delijke aftekende stippels op de donkere schil (Lenticellen) die er uit zien als sterretjes aan het firmament.</p> <p>Vermoedelijke herkomst uit de driehoek Maastricht, Aken, Luik of St.Truiden (B) en is vermoedelijk van Belgische oorsprong. De appel is voor het eerst beschreven in 1830. In Nederland vanaf 1880 verspreid.</p> <p>plukrijp: half september begin oktober. consumptierijp: oktober tot en met januari.</p> <p>De vrucht is altijd mooi rond en zeer gelijkmatig. Zij zijn meer klein dan groot, rond, zijden glad, regelmatig, alsof de vrucht is gegoten, met of zonder wratten. grondkleur: geelgroen tot geel, meestal volledig bedekt door dekkleur. dekkleur: purper, scharlakenrood tot donkerrood ver-schoten, zonder strepen, typerend is de talrijke lenticellen (schilstippels) als roeststerren of driehoeken, gedeeltelijk licht omrand, vrucht dikwijls fijn lichtblauw berijpt.</p> <p>vruchtvlees: geelachtig wit, onder de schil dikwijls roodachtig, evenals de vaatbundels; middelvast, fijnellig, slechts matig sappig, zoetzurig, ietsje geparfumeerd. Arm aan vitamine C.</p> <p>Gevoelig voor: stip, fruitmotje, appelzaagwesp. Niet drukgevoelig, plek-ken veroorzaakt door vroegtijdige vruchtval rotten niet, ze worden bruin, korrelig kurkachtig droog; goed transporteerbaar. Gevoelig voor worm-stekerigheid, kali gebrek, op natte gronden voor kanker en kneuzen snel. Vruchten hangen enkel, niet windvast, bij herfststormen hoge voortijdige vruchtval, gunstig oogsttijdstip benutten en vóór de andere soorten vanaf eind september / begin oktober oogsten; moeilijk te plukken aan oude hoogstammen, omdat de vruchten aan dun hout en aan de uitein-den hangen; vruchten zijn gelijkmatig middelgroot.</p> <p>Bewaren: In natuurlijk opslag tot januari, daarna rimpelig, vruchtvlees melig bij lang bewaren, beste tijd om uit de opslag te halen is vóór Kerst-</p>

mis. Koelopslag mogelijk bij +3 tot +4°C. 4 tot 5 maanden. Als rode kerstappel voor vers gebruik, voor sap. Moes kan maar wordt wel bruinachtig van kleur. Decoratie in kerststukjes, uitgehold voor pasteitjes.

Boom:

Groeit op zaailing in het begin langzaam (zwak), maar gestaag later toenemend sterker. Gesteltakken schuin- en steilopwaarts, in het begin dunne houtgroei; zijhout later hangend, regelmatig bezet met middel en lange vruchttwijgen en stekeltwijgen. Kruin breedpiramidaal, breed uitgroeiend, in het midden luchtig, aan de periferie dichter. De boom heeft de neiging vooral aan de toppen van de takken te dragen, vooral op latere leeftijd. Boom is goed vorst bestendig.

Late bloeier, langdurig, vaak ontbreken juiste laatbloeiende bevruchters; weinig vruchtontplooiing, ten onrechte geweten aan de weersomstandigheden; aan oudere bomen dikwijls alleen bloei aan enkele zijden van de boom die dan jaarlijks afwisselend bloeien, waardoor de boom toch ieder jaar vruchten voortbrengt; bloei in het begin eindstandig aan vruchttwijgen, later korthout.

Opbrengst: Middelhoog, jaarlijks afwisselend. Begint laat te dragen.

Bevruchters: Door de late bloei kan de bestuiving soms een probleem zijn. De bloemen zijn daardoor echter minder nachtvorstgevoelig. Het stuifmeel is diploïd en het kiemingspercentage bedraagt 91%. Vraagt om kruisbestuiving. Geschikte bestuivers zijn: Bloeméezoet, Brabantse Bellefleur, Bramley's Seedling, Court Pendu, Cox's, Dijkmanzoet, Eijdsener Klumpke, Golden Noble, Gronsvelder Klumpke, James Grieve, Keswick Codlin, Lombarts Calville, Transparente Jaune, Zoete Kroon.

Boomvorm:

Breed-piramidaal, een van de weinige appelbomen die piramidaal (met harttak) gesnoeid moet worden. Tegen houtvorst hoge weerstand, bloei tegen late vorst voldoende; weinig vatbaar voor schurft en kanker, gevoelig voor meeldauw. Kan heel slecht tegen hoge grondwaterstand, kan hierdoor in één tot twee jaar compleet afsterven.

Standplaats: De Sterappel is veeleisend, het vraagt om een goede lichte en goed ontwaterde grond. De boom vormt een diep wortelgestel, hoge waterstanden zijn daarom uit de boze. Zavel en rijke zandgronden zijn het beste, dan blijft de boom erg gezond. Op voedzame zandgrond en lichte klei krijgt men ook de mooiste vruchten. Op zware klei stelt hij teleur. Brede aanplantingsmogelijkheid op diepe vochtige gronden, niet voor droge; tot op hooggelegen gebieden, ook voor open gebieden, als de oogst tijdig wordt binnen gehaald. De Sterappel heeft, wat zeldzaam is bij hoogstammen, nogal wat last van voortijdige vruchtval, ook niet voldoende gekleurde appels vallen af. Het is daarom aan te bevelen een beschutte standplaats te zoeken.

Om kneuzingen te voorkomen werden de vruchten vroegtijdig geplukt. voorkeur met een piramidale kroon worden opgekweekt. Door de piramidale snoei treedt de vruchtbaarheid vrij laat op. Vindt men dit ongewenst dan kan men bij de Sterappel consequent de harttak wegnemen en een open bolkroon snoeien en zo nodig de takken uitbuigen. De vruchtbaarheid zal dan bij een goede verzorging en andere cultuuromstandigheden, niet later dan 10 jaar op zich laten wachten. Men kiest in dit geval duidelijk voor productie in plaats van een karakteristieke boomvorm. Na de vormsnoei en controlesnoei, alleen uitlichtings snoei toepassen.

	<p>Vruchtvlees: Dikwijls lichtrood gekleurd, zacht zuur, vrij droog met speciaal aroma. Gebruikstijd: October - December.</p> <p>De boom groeit betrekkelijk langzaam, steil en maakt fijn hout. Kroon pyramidaal, betrekkelijk smal. Vraagt over het algemeen lichtere, goed droog gelegen grond. Is geschikt voor zavel- en goede zandgronden. Boom is laat vruchtbaar. Draagt echter op latere leeftijd bij goede behandeling regelmatig.</p> <p>Heeft weinig last van ziekten. Op vochtige grond kanker. Is gevoelig voor kaligebrek.</p> <p>Vruchten zitten los aan het hout. Heeft last van "late val" . Beschutte standplaats gewenst. Word in de regel tijdig geplukt en buiten uitgelegd voor nakleuring.</p>
Streepjesappel zoet/strepeling?/ streep	<p>voor 1758 Herkomst: Nederland of Frankrijk. Bloeitijd: middentijds.</p> <p>Vrucht: kleine appel, vorm taps , variabel , scheef. Kleur: oranje rood egaal geblost met strepen op gelige ondergrond. Vruchtvlees: zacht, gelig, wat droog, smaak zachtzuur, aromatisch. Pluktijd: augustus. Gebruikstijd: augustus - september, kort bewaarbaar.</p>
Transparente de Croncels*	<p>Is een appel van Franse oorsprong (Croncels bij Troyes (Aube) en in 1869 in de handel gebracht.</p> <p>plukrijp: eind augustus tot midden september. consumptierijp: eind september / oktober.</p> <p>De vrucht bezit een zeer karakteristieke vorm, gewoonlijk iets breder dan hoger en meestal wat scheef van vorm. Middel- en groot tot zeer groot; Met typische licht- en lichtblauwe groene omrande stippels. grondkleur: groenachtig geel tot roodachtig geel. dekkleur: lichtoranje / bleekgeel, slechts zelden lichtkarmijn gevlekt, verschoten, licht berijpt.</p> <p>vruchtvlees: geelachtig tot lichtzalmgeel, luchtig, middel fijncellig (zacht vruchtvlees), sappig, zacht zoetzurig. Afhankelijk van standplaats zwak maar fijn aroma bij volledig gerijpte vruchten. Flauw zuur bij te vroeg ge oogste vruchten. Rijk aan suiker.</p> <p>Gevoelig voor: Sterk voor schurft, bruin worden van schil en vruchtvlees, zeer gevoelig voor druk en transport; windgevoelig.</p> <p>Vruchten hangen apart en dicht tegen elkaar aan. Vruchten voor tafelgebruik zorgvuldig, drukvrij en pas boomrijp plukken. Voortijdige vruchtval verleidt om groene nog niet geheel rijpe vruchten te plukken. De Transparente de Croncels heeft echter de eigenschap dat de vruchten niet narijpen, zodat men smaakloze vruchten oogst. Beurtjaar gevoelig en in dat jaar ook veel bladval, waardoor de boom extra gevoelig is voor schurft en meeldauw.</p> <p>Bewaren: Slecht tot matig. Alleen voor natuurlijke opslag tot oktober, daarna melig, rimpelig, vermindering van sap en smaak. Door het zachte vruchtvlees is de appel erg teer en moeilijk verhandel- en vervoerbaar. Goede tafellappel voor vers gebruik; niet voor de export; industrieel en huishoudelijk voor sap, moes en gedroogde vruchten.</p> <p>Groeit in de jeugdijaren sterk en steil, later middelsterk. Gesteltakken schuinopwaarts, dicht bezet met zijhout, goed vertakt. Vruythout: langloten, kortloten en sporen. Kruin bolvormig, dicht.</p> <p>Bloei: Vroeg. Langdurig, weinig vorst- en weersgevoelig; bloei aan één- en tweejarige langloten en aan het einde van kortloten. Levert goed stuifmeel. Verdraagt strenge winters goed.</p>

	<p>Begint matig vroeg te dragen, middel tot hoog, last van beurtjaren. Stuifmeel is diploïd, kiemingspercentage 55 - 98 %. Zelfbestuiver.</p> <p>Bevruchters: AnanasreINETte, Cox Orange Pippin, Engelsch Winter Gold-pearmain, Golden Noble, James Grieve, Landsberger Renette, Perzikrodezomerappel, Transparente Blanche, Transparente Jaune, Yellow Bellflower, Zoete Kroon.</p> <p>Boomvorm: Bolvormig en dicht. Hout en bloei tamelijk tegen vorst bestand. Vatbaar voor schurft, meeldauw, kanker, bladmozaïek, Moniliarot. (Zwartrot)</p> <p>Standplaats: Geschikt op goed doorlatende gronden, ook op lichtere gronden die met meststoffen verbeterd zijn. Men krijgt hier een hoge vruchtkwaliteit die mooi van kleur is.</p> <p>Snoeien: Een korte snoei (veel wegnemen en weinig laten staan) prikkelt dit ras tot overmatige houtvorming. Lange snoei (weinig wegnemen veel laten staan) van de gesteltakken is de goede manier en als de vruchtbaarheid is ingetreden, kan men volstaan met het toepassen van uitlichtingssnoei en terugsnoeien op goede vervangingsloten. Het steile opgroeien in de jeugdijaren kan door het uitbuigen van de takken worden voorkomen.</p>
Vlaamse Schijveling/ rood/ frans	<p>Potappel die ook goed als handappel kan dienen. "Vlaamse" heeft waarschijnlijk niets met Vlaams van doen maar is een verbastering van "gevlamde". Werd vroeger als één van de beste droogappels beschouwd. Geelgroene vrucht met kleine grauwe puntjes, aan de zijkant rood gevlamd. Middelgrote, platte en brede vrucht, aan een zijde wat dikker. Blijft meestal wat klein. Sappig, zacht zuur met weinig aroma. Snel melig. Boom groeit sterk en wordt plat bolvormig. Kankergevoelig. Naast de zure is er een zoete variëteit. September – oktober.</p>
Wijnzure/ Wieneker	<p>Hand- En Keukenappel van voor 1900. Herkomst: Oost Nederland. Heldergroene appel, later strogeel met fijne grijze stippen. Vruchtvlees: sappig, friszuur, speciaal (wijn)aroma. Plukrijp: half augustus, begin september, Gebruikstijd: september - oktober. Niet lang houdbaar. Handappel, maar ook voor appelmoes en cider. Matige groeier. Middelgrote boom, met ronde kroon, veel korthout. Laatbloei, bestuiving door zoete kroon, sterappel. Weinig gevoelig voor kanker of schurft.</p>
Zoete bellefleur	<p>Stoofappel. Middelgrote, hoog gevormde lange vrucht. Licht geelgroen, grotendeels bedekt met karmozijnrode strepen en paarsrode gevlamde bloes. De vruchten zijn bedauwd. Rond de kelk geribd. Vast zoet vruchtvlees. Goed aroma. Grote boom, die slecht draagt. Er is een Herfst en een Winter Bellefleur. Die slechts in rijpingstijd verschillen. Ook de Benderzoet, Zoete Erveling (Zeeland) en Zoete Campagner werden Zoete Bellefleur genoemd.</p>
Zoete Campagner	<p>Zeer oud Nederlands ras. "Campagne" is een oude term voor "in de handel brengen". Prima stoofappel. Ook wel "genoemd. Matig groot tot klein. Mooie dofrode vrucht. Algemeen voorkomend in Nederland, in Friesland meer geteeld dan in Groningen en Drenthe. Gezonde boom met een mooie bolvormige kroon. Stelt geen bijzondere eisen aan de grond. Ook geschikt voor aanplant op venige gronden en op plaatsen vlak aan zee. Beurtjaar gevoelig. Zeer lang bewaarbare appel (tot in maart).</p>

Zoete Reinette	Licht okergeel kleur met enkele kleine vlekjes en stipjes, sommige donkerder geel, andere meer grijs. Bij de steel zeer plat en vlak. De steel staat zeer diep, is tamelijk dik en kort. De huid is op het gevoel droog en stroef. Geelwit vruchtvlies, onder de schil mooi geel. De smaak is fijn en zacht zoet. Plukrijp half september. In december als handappel bruikbaar, en tot maart als stoofappel.
Peer	
Beurré Clairgeau	<p>Uit Frankrijk (Nantes), vanaf 1851. plukrijp: vanaf midden september. consumptierijp: eind oktober eind december. Grote tot zeer grote, langwerpige, slanke peer. Geelachtig groen, rijp helder groenachtig geel, koperrood, bruinachtig rood, oranje-rood; stippels op de schil talrijk, bruin, groen, roodomrand. Beroesting onrijp bronskleurig, rijp kaneelbruin, in vlekken of over het gehele oppervlak. Vrij veel beroesting. Vruchtvlies: afhankelijk van standplaats, weersomstandigheden en plukdatum, geelachtig wit, halfsmeltend, griesmeelachtig, korrelig tot raapachtig, gekruid, zoet, zurig met typisch meer of minder uitgesproken aroma. Saprijk.</p> <p>Vorming van steencellen, redelijk vatbaar voor schurft.</p> <p>Vroeg in productie. Tijdstip beïnvloedt de kwaliteit, het juiste tijdstip aanhouden, varieert per jaar kort voor boomrijpheid omdat daarna vruchtval optreedt. Boomrijp goed te vervoeren, consumptierijp niet. Vruchten zijn niet windvast. Heeft geen uitgesproken beurtjaren. Door snoei kan achterblijvende productiviteit verbeterd worden.</p> <p>Bewaren: Natuurlijke opslag afhankelijk van standplaats, consumptierijp midden oktober tot begin december. Wordt niet rimpelig, regelmatig controleren op beurs worden en vruchtrot. Vruchten kunnen voortijdig zacht worden, waardoor ze slecht transporteerbaar zijn.</p> <p>Gebruik: Siervrucht, tafelpaar (2e klasse) voor verse consumptie, huishoudelijk als compote, drogen en industrieel voor sapwinning. De Beurré Clairgeau is ook geschikt om te stoven wanneer de vruchten bijna rijp en nog hard zijn.</p> <p>Boom: Groeit zwak en zeer steil. De boom vormt weinig zijtakken. Gesteltakken typisch steilopwaarts, bijna parallel met de hoofdstam, waaraan kort vruchthout en weinig vertakkingen. Vorm van de kruin klein spits piramidevormig, zoals piramidevormige appelbomen; vormsnoei ter bevordering van de vertakkingen, slechts de bovenste knoppen groeien uit, regelmatig verjongen, door hoge opbrengsten snel verouderd, Bloei: Midentijds. Middel lang, weinig weer- en vorstgevoelig, bloemknoppen al zijdelings aan twijgen van vorig jaar, eindstandig aan het korthout. Is een goede bestuiver voor Beurré Hardy en Williams Bon Chrétien.</p> <p>Stuifmeel is diploïd. Kiemingspercentage: 35 - 85%. Bloeitijd: midden-tijds. Bevruchters:</p> <p>Bergamotte Esperen, Calebasse Bosc, Comtesse de Paris, Soldat Laboureur, William Bon Chrétien, Beurré Durondeau, Bonne Louise d'Avranches, Clapp's Favourite</p> <p>Opbrengst: Zeer vroeg, hoog, regelmatig, normaal alleen grote vruchten. Boomvorm: Piramideaal, kleine kruin, de takken moeten in de jeugd wat uitgebogen worden daar de boom anders te zuilvormig wordt.</p> <p>Weerstandsvermogen: Vatbaar voor houtvorst, plaatselijk weinig voor schurft.</p>

	<p>Standplaats: Geschikt voor warme gebieden, beschermt tot op vrij hoge gebieden. Op voedzame grond met voldoende vocht, voorkeur voor muurbeplanting. Het ras voldoet matig op lichte gronden.</p> <p>Teeltwaarde: Vroeger wijd verbreid, ook als aanplant langs wegen, tegenwoordig sporadisch in de handel, niet geschikt voor groot productie i.v.m. pluktijden en kwaliteit van de vrucht. Positief is de kleine kruin, jaarlijkse opbrengst, grote kleurige vruchten voor het einde van de herfst en het begin van de winter; voor eigen gebruik op vrij koude standplaats van minder waarde.</p> <p>Snoeien: Als de boom ongemoeid wordt gelaten ontstaat er een karakteristieke steile boom. Flink snoeien is noodzakelijk, ook al omdat bij weinig groei, wat bij dit ras voor kan komen, de vruchtbaarheid achterblijft.</p>
Beurre Diel	<p>België. Gevonden 1811. plukrijp: midden oktober consumptierijp: midden oktober tot eind december. Middel- tot zeer groot. Vorm is zeer variabel. schil: droog, griesmeelachtig, generfd tot ruw, op warme standplaatsen bijna glad, dik, stevig, vast, schillen voor consumptie.</p> <p>Kleur: evenals de vorm zeer verschillend. Soms, aan vrijstaande bomen, grijsgraauw met een donkergroene ondergrond, vaak bedekt met kleine zwarte vlekjes. Tegen het rijpen wordt de vrucht mooi bruin of goudgeel.</p> <p>vruchtvlees: geelachtig wit, variërend half tot smeltend, fijn- tot grofkorrelige griesmeelachtige structuur, sappig, zacht-zoet, zwak wijnzurig tot wrang, met soort typerende aromatisch. Afhankelijk van standplaats en weersomstandigheden zeer smakelijk tot smakeloos of raapachtig. Gevoelig voor: Schurft, steencellenvorming, barsten. Geeft kleine vruchten op droge grond.</p> <p>Oogsten uitsluitend kort voor boomrijpheid, aangezien daarna niet meer windvast en hoge vruchttuitval na boomrijptijd. Het is van belang dat het juiste oogsttijdstip wordt bepaald om een goede smaak te verkrijgen (anders raapachtige smaak). Grote vruchten zijn moeilijk te plukken; bij boomrijpheid goed te vervoeren, bij consumptie rijpheid druk gevoelig. Bij natuurlijke opslag bewaren afhankelijk van herkomst vanaf eind oktober tot eind december, verwelken niet. Siervrucht en tafelpaar voor vers gebruik, keuken gebruik en voor compote en conserven. Groeit sterk, wijd. Gesteltakken opwaarts of neiging tot draaien, voldoende vertakt, snel hangend. Vruchttwijgen middel lang, later ook vruchttwijgen op korthout. Vroeg tot middelvroeg opbrengst. Opbrengst is middelmatig tot hoog en regelmatig.</p> <p>Langdurige bloei, weers- en vorstgevoelig: bloei aan lange stekeltwijgen en vruchttwijgen.</p> <p>Vorm van de kruin is smal- tot breedpiramidaal, hoogstam, halfstam, haagvorm en leiboom.</p> <p>Bevruchters: naast zelfbestuivend ook Bergamotte Esperen, Beurré d'Anjou, Beurré Hardy, Beurré Lebrun, Beurré Six, Bonne Louise d'Avanches, Fondante de Charneu, Giesser Wildeman, Joséphine de Malines, Juttepeer.</p> <p>Hout en bloei matig weerstand tegen vorst bestendig, gevoelig voor schurft en witvlekkenziekte.</p> <p>Alleen op warme, beschutte plaatsen, op warme voedzame grond die voortdurend wordt bemest en voldoende vochtig is, het liefst op kleiachtige grond. Geen natte koude gronden. Draagt en groeit niet best op zandgronden en heeft daar vaak last van schurft. Ook zijn de vruchten slecht ontwikkeld en slecht van smaak.</p>

	Groeit sterk en wijduit. Sterke vormsnoei, regelmatige controlesnoei en tijdige verjongingssnoei toepassen.
Beuré Hardy	<p>De peer is van Franse oorsprong en gevonden door M. Bonnet te Boulogne-Sur-Mer.</p> <p>Plukken: einde September, gebruik: half October.</p> <p>De vrucht heeft een eigenaardige, vaak vrij veel afwijkende vorm, soms treft men vrij hoge peren aan met een regelmatige dikte, dan weer treft men vruchten, die vrij kort en dik zijn. De peer is van middelmatige grootte, soms vrij groot.</p> <p>Schil. Dof, zacht, niet glanzend, heeft een eigenaardig mat voorkomen, waaraan de vrucht steeds gemakkelijk te kennen is. Kleur bruin of bruin-groen, tegen het rijpen dofgeel.</p> <p>Vruchtvlees is zacht en zeer sappig, wanneer de vrucht rijper is vrij sterk geel gekleurd. De smaak van de vrucht is zeer aromatisch en geurig. Zonder enige bijmaak.</p> <p>De vruchten zijn bijna altijd gaaf en zonder vlekken. Moeten goed op tijd worden gegeten, daar ze nog al spoedig beurs worden. Men behandelt ze voorzichtig.</p> <p>Boom groeit krachtig, soms zeer sterk, heeft een bijzonderen zuilvormige groei, met steile opgaande takken wordt niet heel groot. Maakt weinig zijtakken.</p> <p>Verlangt een goede, vruchtbare grond, en is ongeschikt voor lichte gronden. Vraagt enigszins beschutte plaats, is tamelijk vruchtbaar en draagt zeer regelmatig. Geen gevoeligheid voor ziekten. Bloeit in de tweede helft van april. Deze peer is deels zelfbestuivend maar kan bestoven worden door Bon Chrétien Williams, Clapp' s Favourite of Doyenné du Comice.</p>
Beurre de merode	<p>België, ongeveer 1800. plukrijp: begin tot half september. consumptierijp: eind september begin oktober. De peer wordt vaak te laat geplukt, beter is regelmatig vruchten te plukken die nog net niet rijp zijn en deze enige tijd te bewaren, echter bij te vroeg plukken krijgt men smaak verlies.</p> <p>Middel groot tot groot. Schil is glad en voelt wat ruw aan, droog, ook mat tot fluweelachtig, stevig, dik. Consumptie met schil kan, maar is lekkerder geschild. Groen, rijp dan geel met oranje, helder rood, flets, ook gevlekt; stippels op de schil zijn klein en lichtbruin van kleur en talrijk. Be-roesting normaal tot veel. vruchtvlees: geelachtig wit, middelmatig fijn-cellig, rond het klokhuis fijnkorrelig, smeltend of bijna smeltend, zeer sappig, zoet, ietsje zurig, iets gekruid, herfstpeer van middelmatige kwaliteit en smaak.</p> <p>Niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Vooral op natte gronden echter wel vatbaar voor schurft. Weinig voor schurft op de drogere gronden, consumptierijp gevoelig voor drukplekken, vlug beurs.</p> <p>Tot boomrijp hangen de vruchten windvast. Tijdstip van plukken is afhankelijk van standplaats begin september tot midden september, vruchten zij boomrijp goed transporteerbaar. Heeft neiging in beurtjaren te verval-len.</p> <p>Het tijdstip van plukken moet zorgvuldig gekozen worden. De beste methode is om regelmatig die vruchten te plukken die bijna rijp zijn en deze enige tijd in natuurlijke opslag na te laten rijpen. Plukt men te vroeg dan</p>

	<p>komen de vruchten niet op smaak, plukt men te laat dan zijn de vruchten al snel smaakloos, melig en beurs.</p> <p>Vrij goed te koelen, maar daarna vrij snel beurs, wat door het vele roest bij dit ras niet snel zichtbaar is. Bij koele natuurlijke opslag 14 dagen. Tafelpeer voor vers gebruik, industrieel en huishoudelijk goed voor glas/conserven op sap, hardrijp voor sap. De peer is ook als stoofpeer te gebruiken bij hardrijpheid.</p> <p>Boom groeit middel sterk tot sterk. Boom is mooi van vorm. Gesteltakken schuin- en rechtopstaand, later door vruchtlast horizontaal hangend; goed vertakt. Vruythout: vruchttwijgen, stekeltwijgen, sporen en vruchtbeurzen. Kruinvorm breedpiramidaal, na vormsnoei controle snoei toepassen, verjonging slechts later nodig; bomen worden zeer oud. Vormt op latere leeftijd een grote boom.</p> <p>Bloeit vroeg tot middentijds. Langdurig, weinig vorst- en weersgevoelig. Bloesem aan twijgen, sporen en stekeltwijgen. Levert in Nederland slecht stuifmeel (vermoedelijk triploid).</p> <p>Enigszins zelfbestuivend, doet het beter met kruisbestuiving door: Beurré Hardy, Beurré Clairgeau, Bonne Louise d'Avranches, Clapp's Favourite, Emile d'Heyst, Fondante de Charneu, Williams Bon Chretien. Grote boom met veel slap afhangend hout. De eenjarige takken zijn sterk, lichtbruin en met grote stippen. Draagt tamelijk vroeg. Hout en bloesem tegen vorst voldoende tot goed.</p> <p>Niet veeleisend, ook geschikt als beplanting langs wegen en in grasland, naast zware, ook geschikt voor de lichtere gronden met toegift van voedingsstoffen en water.</p> <p>De boom moet gedund worden, met het doel beter ontwikkelde vruchten en het voorkomen van beurtjaren.</p>
Clapp's Favourite	<p>De Clapp's Favourite is gewonnen door Thaddeus Clapp te Dorchester (Massachusetts USA) in 1860. De boom groeit sterk en voor een peer breed uit. Gesteltakken steilopwaarts, later typerend boogvormig en hangend.</p> <p>Voldoende vertakt, zijtakken goed bezet met vruchtsporen, stekeltwijgen en vruchttwijgen. Is vatbaar voor schurft, overigens gezond.</p> <p>Hij komt laat op gang, het kan wel 12 tot 15 jaar duren voordat een hoogstam gaat dragen, maar dan blijft hij goed en regelmatig dragen en kan daarom grote oogsten geven.</p> <p>Bloeitijd laat, langdurig, weinig vorst- en weersgevoelig. Bloesems aan korthout.</p> <p>Het is een grote geelgroene tot gele, lange peervormige vrucht met een vage, troebele oranje tot roodgele bloesem en wat vage rode strepen. De vrucht is overdekt met roestige tot rode stipjes. Verder is er weinig roest op de schil. Bijna smeltend vruchtvlees, sappig, rond het klokhuis wat korrelig, zoet en iets rins. De peer is meer of minder aromatisch, afhankelijk van de grondsoort. Op zandgrond blijven de vruchten vaak smaakloos.</p> <p>Hij kan in harde toestand als compote- of stoofpeer gebruikt worden, kleurt dan geelwit bij het stoven. Pluk- en consumptietijd ligt eind augustus - begin september. De plukdatum mikt nauw. Ben je iets te vroeg, dan is de peer nog hard en smakeloos, pluk je iets te laat, dan gaat hij van binnen rotten. Voor een goed verloop van de groei moet men tijdig vruchthout vervangen.</p>

Diamantpeer (blanke)	<p>Ook wel Dubbele Bergamot (1780). Een inheemse peer, een zeer oude perensoort. Na het plukken kan deze vrucht niet veel langer dan tot in September of begin Oktober gebruikt worden. De peer is redelijk klein, In augustus kan deze peer worden geplukt.</p> <p>Het is een aangename en vrij zoete tafelpaar Kleur: Een geel-groene kleur met zeer vele rood-gele stipjes, streepjes en vlekken, welke aan de zonzijde iets donkerder zijn.</p>
Dirkiespeer*	<p>(Fondspeer). Afkomst Noord-Holland en Friesland. Al in 1830 bekend. Zeer oude Nederlandse hand- en keukenpeer voor de late zomer. Vrij goed van smaak. Beter als stoofpeer- dan als handpeer te gebruiken. Klein tot middelgroot. Brede, regelmatig gevormde vrucht. Stevige gladde schil, die van groen via mat geel tot citroengeel kleurt waarbij veel grijze stipjes vaag zichtbaar worden. Aan de zonzijde bruinrode vlammen met gele lenticellen en bij de kelk een beetje bruin roest. Vaak een geheel roodbruine bos. Wit grofkorrelig vruchtvlees, wat redelijk sappig, zoet en met een aangenaam rins aroma. De boom heeft een hoekig silhouet, wordt compact en tamelijk fors en heeft grote hout- en vruchtknoppen op de twijgen. Vrij kleine ovale blaadjes, met een lang puntje en matgroen van kleur. De boom draagt goed en groeit snel. Op klei en natte grond ziektegevoelig. De peren hangen windvast. De pluktijd is als het een goed seizoen is al vanaf half Augustus. Het is daarmee een vroegrijpe peer. De peren aan een boom rijpen onregelmatig. Er kan dus vrij lang geoogst worden. Nét geplukt is dit een lekkere handpeer. In augustus is de Dirkiespeer normaliter slechts één week houdbaar. Deze peer laat zich echter ook goed drogen en is gedroogd ook in de winter nog goed te gebruiken maar dan niet als handpeer. Later is deze peer beter als stoofpeer- dan als handpeer te gebruiken. Gebruikstijd augustus / begin september.</p>
Durondeau	<p>Afkomstig uit België ontwikkeld door Charles Durondeau, uit Tongre-Notre-Dame in Henegouwen.</p> <p>Kent een matige tot middelmatige groei met dunne, openvallende en afhangende twijgen en takken. Is gevoelig voor perenschurft en perenvuur.</p> <p>Productie: vroeg, goed en regelmatig. Peer met een erg uitgesproken, aromatische, fris-zoetzure smaak, zeer saprijk. De vruchten zijn middelgroot tot zeer groot, met een groenachtige schil en stevig vruchtvlees. De smakelijkste peren vertonen vaak een rode schijn langs één van de zijden. Beperkt houdbaar en moet gegeten worden vóór het moment van maximale rijping. Wanneer de schil geel wordt, is het beste eraf. Het vruchtvlees wordt onvast, glibberig en flauw en de typische zurigheid verdwijnt. De vruchten zijn op hun hoogtepunt in oktober, afhankelijk van het weer in lente en zomer soms vroeger. Bloeitijd middel tot laat. Bestuivers: Beurré Hardy, Bonne Louise, Gieser Wildeman.</p>
Gieser Wildeman*	<p>Herkomst is Nederland als zaailing in dorp langs de Merwede omstreeks 1850. Genoemd naar de vinder Gijsbert Wildeman, (Gies Wildeman).</p> <p>plukrijp: half oktober. consumptierijp: november tot maart. Tamelijk klein, mooi peervormig, regelmatig gevormd. schil: glad, bijna geheel bedekt met bruine roestvlekken, met groene ondergrond, aan de zonzijde bruin gekleurd, meestal met strepen. bruingelig kaneelkleurig met veel roest en licht bruinrode bos. vruchtvlees: wit, vast, licht korrelig, bij het koken blijft het vlees mooi heel en wordt lichtrood. Zachtvlezig.</p>

	<p>Zeer vatbaar voor tak- en bloesemsterfte. Tamelijk tot zeer vatbaar voor bacterievuur; zeer gevoelig voor perenbladvlo. Gevoelig voor neusrot en perenringworm. Gezondheid van de boom laat vaak te wensen over Draagt vroeg, maar matig productief (beurtjaren). Tamelijk regelmatig en behoorlijk, beurtjaar gevoelig. Dunnen!!</p> <p>In de koelcel tot eind januari houdbaar. Is vatbaar voor steel- en neusrot. Alleen als stoofpeer, zeer goede en zoete stoofpeer, suiker toevoegen is niet nodig, kookt mooi lichtrood af. Ook als verfraaiing van kerststukjes en andere bloemdecoraties.</p> <p>Groeit tamelijk zwak tot matig; vormt een gedrongen boom met sterk opgaande takken en weinig zijhout. Typische V-vormige bladeren met een viltige onderzijde. De boom ontwikkelt in een ouder stadium sterk gespoorde takken, terwijl er dan eigenlijk geen jonge scheuten meer gevormd worden.</p> <p>Bloei: Middentijds tot tamelijk laat.(dus minder nachtvorst gevoelig), stuifmeel goed, zelf bestuivend. Maar ook door Kleipeer, Clapp`s Favorite, Fondante de Charneu, Winterrietpeer.</p> <p>Piramidaal, vormt een tamelijk kleine boom. Beschutte standplaats omdat de rijpe peren vrij snel van de boom vallen. Voedzame en vochthoudende gronden.</p> <p>Deze boom moet regelmatig worden gesnoeid, hij is tamelijk vruchtbaar en geen sterke groeier. Wanneer er regelmatig een grote productie is zal de boom veel kortloten en bloemknoppen produceren, wat tot gevolg heeft dat er geen nieuwe scheutgroei plaats vindt. Indien er niet regelmatig voor nieuwe scheutvorming wordt gezorgd zal de boom spoedig met groeien ophouden en dan nog slechts kleine vruchten geven. Ieder voorjaar zal de boom overweldigend bloeien, zonder dat de vruchtzetting met de sterke bloei in overeenstemming is. Oudere bomen dienen, vanwege een geleidelijk afnemende groeikracht, vrij sterk gesnoeid te worden. Om een regelmatige productie te verkrijgen en uitputting door te veel bloei en eventuele vruchtzetting te voorkomen zal men, tijdens de wintersnoei, moeten snoeien in het vruchthout en bloemknoppen moeten weg nemen. Per meter taklengte zijn ongeveer 20 tot 25 bloemknoppen voldoende.</p>
Goudbal	<p>Typisch streekras voor de noordelijke provinciën. Komt van oudsher in het Noorden voor.</p> <p>plukrijp: laatste week augustus. consumptierijp: eind augustus begin september. Lichtgroen, met lenticellen die iets donkerder van kleur zijn, later mooi egaal geel, met lichte grijsbruine stipjes. vruchtvlees: wit, zacht. Plukken voor de vruchten geel zijn, anders worden ze melig en zijn ze ongenietbaar. Directe consumptie van de boom, is niet houdbaar. Worden al melig aan de boom. De peer is bij hardrijpheid ook als stoofpeer te gebruiken. Matige handpeer, onrijpe vruchten zijn prima geschikt als stoofpeer. De boom heeft een piramidale vorm met steile gesteltakken. Maakt veel hout. Een sterke groeier. met een rijke dracht en geeft rijke opbrengsten.</p>
Jut	<p>Onzekere herkomst, Frankrijk of Nederland; Zeer oud ras, werd al in de Middeleeuwen vermeld.</p> <p>plukrijp: begin / half september. Late zomerpeer. consumptierijp: begin tot midden september.</p>

	<p>Klein tot middel groot. karakteristiek voor de Jut peer is de stugge en taaie schil. Droog, ruw, korrelig, voor consumptie schillen. Geelgroen met vaal bruinroodachtig, stippels dicht, typisch roestachtig, lichter dan grondkleur. Beroesting donkergeelbruin, bedekt meestal de gehele vrucht. Onaantrekkelijke grauwe kleur.</p> <p>vruchtvlees: geelachtig wit, fijne structuur, smeltend, sappig, typisch krachtig harmonisch zuurzoet, nobel aromatisch buitengewone smaak-kwaliteit. Rond het klokhuis komen vaak lichte steencellen voor.</p> <p>Gevoelig voor: schurft. Consumptierijp snel beurs. In regenachtige zomers veel last van scheuren, met sterke monilia-aandoening als gevolg. Afhankelijk van standplaats vanaf eind augustus begin tot midden september, kort voor boomrijpheid, tot dan windvast, daarna vruchtval, moeilijk te plukken, hoge bomen, alleen boomrijp te transporteren; zo vlug mogelijk in de handel brengen. In regenachtige zomers veel last van scheuren, met sterke monilia-aandoening als gevolg..</p> <p>Bewaren: zeer korte bewaartijd, ongeveer 7 dagen, Wordt snel buikziek. Slecht houdbaar!</p> <p>Tafelpeer voor vers gebruik, compote en conserven op sap, om te drogen en hardrijp voor sapwinning. De peer is bij hardrijpheid ook als stoofpeer te gebruiken. In de kook rose kleurig, zeer fijn van smaak.</p> <p>Groei traag maar wel gestaag door, lange groei-kracht, lange levensduur ver over de 100 jaar, volgroeid zeer sterk. Gesteltakken schuin- of steilopwaarts, dicht bezet met zijtakken, deels hangend, vruchthout als sporen en stekeltwijgen. Vorm van de kruin breed-rond, piramidaal. Vormt een prachtige boom.</p> <p>Late bloeier, kortbloeiend, weersgevoelig; bloesem aan de sporen en stekeltwijgen. Stuifmeel slecht. Draagt laat, niet voor het 10e plantjaar, later zeer hoog, enorme opbrengst, last van beurtjaren. Slecht te bewaren direct na de oogst eten of verwerken.</p> <p>Bestuiving: Stuifmeel is triploïde. Bloeit middentijds tot laat.</p> <p>Bevruchters: Vijgepeer, Seigneur Esperen, Conference, Comtesse de Paris, Clapp`s Favourite, Bergamotte Esperen, Triomphe de Vienne, Fondante de Charneu, Beurré Hardy.</p> <p>Weerstandsvormogen: Hoog tegen hout- en matig tegen bloeivorst, in het jeugd stadium lokaal matig gevoelig voor schurft.</p> <p>Breed aanplantgebied voor alle niet te droge standplaatsen, anders zijn de vruchten te klein en barsten gemakkelijk; voor diep bewerkte gronden. Jut voldoet dus op de meeste grondsoorten goed maar het beste op zavelgronden. Als de standplaats ongunstig ligt gelegen neemt de steningheid rondom het klokhuis toe. Vruchtbomen voor landschapsverfraaiing, ook geschikt voor op grasland.</p> <p>Voor dit ras is een middelmatige langesnoei het beste en het vormt een redelijke hoeveelheid kort vruchthout.</p>
legipont	<p>Deze soort werd omstreeks 1800 door Légipont bij Charneu in België gevonden. het ras kent meer dan 35 synoniemen. B.v. Fondante de Charneu. plukrijp: vanaf midden september tot begin oktober. consumptierijp: oktober tot einde november. middelgroot tot groot, troebel - geelgroen, rijp troebelgeel, troebeloranje, flets, gestreept. Typisch talrijke middelgrote, bruine stippels, in grondkleur groen, in dekkleur roodachtig omrand, weinig beroesting.</p> <p>vruchtvlees: geelachtig wit, wit, zacht, boterzacht, smeltend, sappig, krachtig zoet, zacht fris zuurachtig, licht gekruid met een vleugje van een</p>

	<p>onbepaalde aroma, smaakvol op warmere standplaatsen, op koude standplaats halfsmeltend. Vaak wat grof en stenig. De zoete smaak is soms minder te danken aan suikerrijkdom (8 à 10%) dan wel aan een gering zuurgehalte (0.3%). De kwaliteit van de suiker is van de edelste en zuiverste en bestaat bijna uitsluitend uit frismakende levulose.</p> <p>Gevoelig voor Vruchtrot, Pear Ring Decline. Chlorotische bladvlekkenziekte. (kringvlekken- Mozaïekziekte), Pear Bark, Split. (barksplit.), peren- of bacterievuur. (meldingsplicht!)</p> <p>Afhankelijk van standplaats en weersomstandigheden vanaf midden september, einde september, begin oktober, normaal windvast tot boomrijpheid, daarna vruchtval, sommige jaren vroeger, vruchten hangen enkel, door de groene kleur en de hoge bomen moeilijk te plukken, takken breken snel, boomrijp goed, volrijp niet transporteerbaar.</p> <p>Bewaren: In natuurlijke opslag 4 - 5 weken, vrij opgeslagen tot inval van vorst, één van de weinige herfstperen die als ze consumptierijp zijn, niet vlug beurs worden, tijdens opslag voortdurend controleren, goed voor koelhuisopslag,</p> <p>Tafelpeer voor vers gebruik, industrieel en huishoudelijk voor conserveren op sap, drogen en sap. De peer is bij hardrijpheid ook als stoofpeer te gebruiken.</p> <p>Groeit sterk, hoofdstam zeer sterk, recht, steilopwaarts, bepalend voor de groeikracht. Gesteltakken ondergeschikt, in het begin opstaand, later horizontaal, in bogen hangend, matig vertakt. Vruchthout kort, sporen en stekeltwijgen. Vorm van de kruin typisch smalle piramide, als spar of piramide boom. Bloei: Middelmatic lang, matig vorstgevoelig, bloesem aan het korthout, matige neiging tot parthenocarpie, stuifmeel goed. Geeft stuifmeel aan: Beurré Hardy, Clapp's Favoriete, Williams Bon Chrétien, Soldat Laboureur, Conference.</p> <p>Bevruchters: Bonne Louise d'Avranches, Comtesse de Paris, Nouveau Poiteau, Précose de Trévoux, Triomph de Vienne, Zwijndrechtse Wijnpeer, Beurré Clairgeau, Calabasse Bosc.</p> <p>Opbrengst: Middelmatic laat tot laat, niet voor het 8e jaar, later hoog, regelmatig.</p> <p>Weerstandsvermogen: Weinig tegen hout-, matig tegen bloeivorst, plaatselijk vatbaar voor schurft. Vatbaar voor fruitspintmot en perenringworm.</p> <p>Standplaats: op vrij warme, voedzame voldoende vochtige grond, voor vrije, niet voor vorst- en schurft bevorderende plaatsen.</p> <p>Snoeien: De Fondante de Charneu (Légipont) heeft in zeer sterke mate de eigenschap een harttak te gaan vormen. Bovendien wil deze boom na het planten zeer moeilijk tot groei komen. Is deze variëteit eenmaal zo ver dat hij groeit, dan zal men goed doen, de harttak enkele jaren te laten groeien, hem dan geleidelijk te onderdrukken, zodat hij na ongeveer 6 jaren geheel is verdwenen. Hierdoor wordt de groei van de gesteltakken bevorderd. De zijtakken worden in de jeugdijaren voor een deel ingesnoeid om vertakkingen te genereren. Na de jeugdfase worden de hangende takken teruggesnoeid op jonger schuinstaand hout. Waterloten zo vlak mogelijk afsnoeien.</p>
Maagdenpeer	Oude peer, vermoedelijk van Nederlandsche herkomst. Vrucht: Middelmatic groot, regelmatig gevormd, naar de kelk breed uitlopend. Kleur: Licht roestbruin met grijze stippen.

	<p>Vruchtvlees: Wit, tamelijk saprijk, vrij grof, om het klokhuis veelal steencellen, weinig aroma. Vrucht is zeer slecht houdbaar. Plukrijp: Laat september-oktober. Gebruikstijd: Oktober. Geschikt als handpeer mits gelijk gebruikt. Kan in harde toestand als compote- of stoofpeer gebruikt worden. Slecht vervoerbaar.</p> <p>Boom groeit vrij goed, wordt echter nooit bijzonder groot. Groeit op goede gronden, op minder goed ontwaterde gronden laat groei te wensen over. Is op goede grond niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Op slecht doorlatende grond worden de vruchten dikwijls stenig en oneetbaar.</p>
Noordhollandse Suikerpeer	<p>Onbekend, vermoedelijk van Nederlandse oorsprong. De naam doet vermoeden dat het ras uit Noord-Holland stamt en dat is ook waarschijnlijk het geval. Dat kan onder meer worden afgeleid uit het gegeven dat deze peer daar in het verleden op grote schaal werd aangeplant.</p> <p>plukrijp: augustus, is één van de vroegste peren. consumptierijp: eind augustus.</p> <p>Middelgroot, hard groen, bij rijpheid geelgroen met roestpuntjes en rond de steel vol roest.</p> <p>Vruchtvlees: wit, vrij droog, grof met steencellen rond klokhuis, zoet, weinig aroma, spoedig melig.</p> <p>Afhankelijk van standplaats gevoelig voor kanker en schurft.</p> <p>Is niet vroeg vruchtbaar, draagt op latere leeftijd regelmatig geeft grote oogsten. De boom moet gedund worden, met het doel beter ontwikkelde vruchten, voorkomen van beurtjaren, behoud van de boomvorm.</p> <p>Niet houdbaar. Binnenkant wordt snel beurs, vroegtijdig plukken. De peer is bij hardrijpheid ook als stoofpeer te gebruiken.</p> <p>Groeit zeer stijl, het hout is zwaar, stug en weinig vertakt. Sterke groeier, ontwikkeld zich krachtig. Bloei: Midentijds. Bevruchters: Oomskinderpeer (Kruidenierspeer).</p> <p>Is niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Over het algemeen een gezonde boom.</p> <p>Kan op vrijwel alle voor vruchtbomen geschikte gronden worden aangeplant. Kwaliteit van de vrucht is over het algemeen matig.</p>
Nouveau Poiteau*	<p>Uit België, de eerste vruchten in 1843. plukrijp: eind september - begin oktober. consumptierijp: oktober -november. Groot tot zeer groot. Schil: glad, droog, gedeeltelijk iets ruw, fluweelachtig, vast, korrelig, dun tot midden dik, vrucht is met schil eetbaar maar is lekkerder geschild. Troebel groen, vuil geelachtig groen, wordt niet geel in rijpe toestand, indien aanwezig gesluisd bruinachtig rood, bruinachtig oranje, stippels op schil talrijk, zeer dicht, roestachtig; beroesting is troebel bruinachtig, als schubben, in vlekken of bijna de gehele vrucht bedekken.</p> <p>vruchtvlees: geelachtig wit, onder de schil groenachtig wit, zacht, smeltend of halfsmeltend, sappig tot zeer sappig; smaak afhankelijk van standplaats en weersomstandigheden van fijnzurig, zoet, zwak aromatisch tot flauw, smaakloos, waterig. Vooral de smaak van vruchten van de kleigrond en die van vruchten die weinig zon gehad hebben is zeer flauw.</p> <p>Gevoelig voor: schurft. Consumptierijp dan zijn ze snel beurs.</p> <p>Vroeg in productie. Vruchten windvast, enkel of paarsgewijs, goed plukbaar; boomrijp goed transporteerbaar, consumptierijp drukgevoelig. Hoge opbrengsten.</p>

	<p>Slecht te bewaren, snel buikziek zonder uitwendige verkleuring. Natuurlijke opslag tot (maximaal) midden november. Voortdurend controleren op rijpheid en beurs zijn, daar de schil van de rijpe vruchten nog troebel groen blijft.</p> <p>Tafelpeer en voor compote en conserven op sap; zeer geschikt om te drogen; hardrijp voor sap. De peer is bij hardrijpheid ook als stoofpeer te gebruiken. Groeit sterk. Gesteltakken steilopwaarts, goed vertakt met zijtakken waaraan vruchthout, sporen en stekeltwijgen. Vorm van de kruin is hoog piramidaal, na de vormsnoei controleren en uitdunnen;</p> <p>Bloei: Laat. Langdurig, weinig vorst- en weersgevoelig; bloei aan stekeltwijgen en sporen. Stuifmeel goed, diploïde, zelffertil. Goede bestuiver voor: Beurré Hardy, Fondante de Charneux, Doyenné du Comice, Williams Bon Chrétien.</p> <p>Opbrengst al vroeg, hoog tot zeer hoog, geregeld, massadrager.</p> <p>Bevruchters: Clapp's Favourite, Williams Bon Chrétien, Beurré Hardy, Calbasse Bosc, Fondante de Charneux, Seigneur Esperen, Zwijndrechtse Wijnpeer. Joséphine de Malines.</p> <p>Hout en bloesem kunnen goed tegen vorst, plaatselijk sterk vatbaar voor schurft vooral op natte gronden, blad vatbaar voor witvlekkenziekte. Voor de virusziekten Pear Ring Decline, Pear Rough Bark en Pear Bark Split.</p> <p>Standplaats: voldoende voedzame, vochtige grond.</p> <p>Teeltwaarde: De troebelgroen vrucht is niet attractief voor kopers, industrieel wel mogelijk voor sapverwerking;</p>
Pitmaston/ Williams Duchess*	<p>Uit Engeland, in 1841 door John Williams in Pitmaston bij Worcester gekweekt. plukrijp: eind september tot begin oktober. consumptierijp: oktober. Groot tot zeer groot, er zijn maar weinig peren die groter zijn.</p> <p>Schil: droog, glad, fijnnervig, dun, voor consumptie te schillen. De schil vrij teer en vertoont snel bruine plekken. Werd daarom vaak groen geplukt en verpakt om beschadigingen te voorkomen. Groenachtig geel, rijp citroengeel met roeststipjes. vruchtvlees: geelachtig wit, dicht, fijne structuur, middel vast, zeer zacht, smeltend, druipend van het sap, harmonisch nobel wijnzurig, zwak zoet, halfrijp raapachtig; grof van korrel, om het klokhuis soms wat steencellen. Als de vrucht gekoeld bewaard is zal de rinse smaak wat verdwijnen.</p> <p>Gevoelig voor: een weinig schurft, op koude standplaatsen vorming van steencellen, niet vlug beurs. Midden vroeg in productie, hoog, regelmatig. Heeft last van vroegtijdige vruchtval en beurtjaren. Bewaren: Matig te bewaren. In natuurlijke opslag 3-4 weken, vrije opslag vertraagt het rijp worden; hardrijp in de handel brengen en daarna rijp te koop aanbieden. Als de vruchten geel zijn is de gevoelige schil snel beschadigd en kunnen de vruchten in sommige gevallen al aan de boom bij de kelk gaan rotten.</p> <p>Gebruik: Zeer sappige, iets rinse tafelpeer voor vers gebruik; huishoudelijk voortreffelijk voor compote en conserven op sap. Matige tot een goede handpeer bij een gele kleur van de vrucht. Ook industrieelverwerking omdat de peer weinig tot geen bruinverkleuring optreedt. De peer is bij hardrijpheid ook als stoofpeer te gebruiken.</p> <p>Groeit in het begin middel tot sterk. Gesteltakken opwaarts, later door vruchtlast hangend, voldoende vertakt; goed bezet met korthout en vruchttwijgen. Vorm van de kruin smal- tot breedpyramidaal; na de</p>

	<p>vormsnoei regelmatig controleren, later verjongen; Late bloeier, langdurig, weinig vorst- en weersgevoelig; bloesems aan de sporen, vruchttwijgen en stekeltwijgen. Zelf Triploïde. Bevruchters: Clapp's Favourite, Conference, Williams Bon Chrétien, Doyenné du Comice, Bergamotte Espéren, Triomphe de Vienne.</p> <p>Weerstandsvermogen: Tegen vorst; bloei voldoende tot goed; plaatselijk op ongeschikte standplaatsen vatbaar voor schurft, monilia, en gevoelig voor wormstekigheid. Pitmaston Duchesse heeft evenals de Jut last van het verschijnsel dat men "hittebeschadiging" noemt: het blad wordt zwart door de weerkaatsing van de warmte van de grond. Het treedt vooral op bij oude bomen waar geen of weinig groei meer in zit. Het ras is gevoelig voor perenringworm.</p> <p>Breed aanplantgebied op warme, beschutte standplaatsen tot in middel hoge streken, op voedzame, vochtige grond of op lichtere, zandachtige gronden met redelijk toegift van voedingsstoffen en water;</p>
Pondspeer	<p>Waarschijnlijk een Franse vrucht, reeds in 1665 in de Jardin Français beschreven. Ook bij de Friese pomoloog J.H. Knoop was de peer al in 1754 bekend. Zeer veel verspreid. plukrijp: plukken eind oktober. consumptierijp: januari tot en met maart. (stoofpeer). Grote vrucht, met een mooie korte peervorm. Is van onderen buikig en dik. Kan zeer groot en zwaar worden. Geelachtig groen, later meer citroengeel met bruinrood overdekt, met veel grauwe stippen en enige roestfiguren. vruchtvlees: wit, grofkorrelig en geelachtig rondom het klokhuis, vast, knappend, matig saprijk en zoet, enigszins wrang. Gezond ras, last van bewaarrot (rotneuzen).</p> <p>Weinig of geen last van beurtjaren. Regelmatige opbrengsten, de vruchten kunnen gemakkelijk een gewicht halen van een pond per stuk. Stoofperen moeten evenals andere peren vooral niet te warm worden bewaard. Heeft men in de kelder of speciale bewaar ruimte geen plaats meer dan is het mogelijk om ze op de zolder te bewaren. Maar nooit boven een vertrek waar gestookt wordt. Met kranten afdekken wanneer het gaat vriezen, bij zware vorst bedekken met kleden.</p> <p>De bewaarbaarheid van de Pondspeer is matig en is gekoeld tot maart houdbaar. Eerste klas voor de keuken. Stoven of ongeschild koken. Wordt bij het koken mooi rood. Ongeschikt als handpeer.</p> <p>De boom groeit sterk en is op gevorderde leeftijd zeer vruchtbaar. De twijgen zijn stevig, olijfgroen met bruinrood en met vele grote, langwerpige, grauwe stippen. De scheuten zijn lang stevig, olijfgroen en aan de top wollig. De bladeren voelen leerachtig dik aan. De takken groeien krom en afwijkend. Boom houdt van wat beschutting.</p> <p>Bloei: Laat. De knoppen zijn spits, afwijkend geplaatst op verhevene dragers, de bloemen zijn opmerkelijk groot en sneeuwwit van kleur. Stuifmeel is triploïd. Bloeitijd laat.</p> <p>Bevruchters: Gieser Wildeman, Noord- Hollandsche Suikerpeer, Soldat Laboureur, Zwijndrechtsche Wijnpeer.</p> <p>Boomvorm: Piramidaal. De boom is over het algemeen goed gezond. Vraagt het liefst een beschutte plek. Snoeien: Omdat de takken afwijkend en krom groeien is vormsnoei en vorm begeleiden noodzakelijk om geen wanstaltige boom te krijgen. Zorg voor een krachtig gestel, i.v.m. de grootte en het gewicht van de vruchten.</p>

Tesselaar/ tessel peer	<p>Is wellicht een peer van Hollandsche afkomst maar deze beste stoofpeer is maar weinig bekend met geringe verspreiding. De vrucht heeft een eigenaardige, hoekige vorm, waardoor de peer meer vierkant dan rond lijkt; overigens is zij vrij dik en kort, in 't midden buikig, naar steel en kelk vrij schielijk toelopend. Deze peer wordt middelmatig groot. De schil is zeer mooi glad en gaaf, op de boom reeds min of meer geel, later tegen het rijpen prachtig goudgeel, aan de zonzijde rood. Vlees is mooi wit, zacht en vrij sappig, niet steenachtig, gekookt zijn ze prachtig rood en lekker zoet. Is een van de beste en lekkerste stoofperen met een mooie goudgele kleur, waardoor de vrucht den indruk maakt van een handpeer. Tijd van plukken: half September. - Tijd van rijpen: October-November. De boom groeit vrij goed, min of meer hangend, maakt wat slap en dun éénjarig hout, levert overigens een vrij goede boomkroon. De Tesselaar is zeer vruchtbaar en draagt jaarlijks. Hij laat de vruchten wat spoedig vallen en kale, onbedekte takken hebben nog wel eens last van brandplekken, waardoor ze soms afsterven.</p>
Winter bergamot	<p>De Winterbergamot is een van de oudste stoofperen en komt waarschijnlijk uit België. Vermoedelijk was deze peer al in 1750 te vinden in de kloostertuin van de kapucijnen in Leuven. De boom groeit middel sterk. De gesteltakken richten zich schuinopwaarts en zijn voldoende vertakt. De twijgen zijn van gemiddelde lengte met korte leden en een beetje zigzag gebogen. Roodbruin van kleur met witte stippen aan de schaduwzijde. Deze soort is zeer gezond en robuust. Ziekten komen zo goed als niet voor. Na de uiteindelijke vorm is regelmatig snoei van het vruchthout belangrijk. De bloei is middel lang met bloesems aan vruchtwijgen en korthout. De knoppen zijn spits kegelvormig op verhevene dragers. De bloemknoppen zijn groot, stomp en kegelvormig. De oogst is eigenlijk zeer laat, de vruchten zijn windvast maar niet drukgevoelig. Regelmatig dunnen bij te rijpe opbrengsten is belangrijk om betere en grotere vruchten te verkrijgen. Er kan niet voor eind oktober geplukt worden. De peertjes groeien dan nog steeds, dus later oogsten is voordelig. Als stoofpeer kunnen ze in november gebruikt worden. Vanaf half december, maar ook wel later zijn ze eetbaar als tafelvrucht doch droog en niet aangenaam van smaak.. Gedurende de bewaring verandert de kleur van grauwgroen en donkergroen naar lichtgroen tot lichtgeel. De bruine roestvlekjes blijven zichtbaar. Bestuiver Conference, Winterjan. Gebruikstijd Eind december tot begin maart. Vrucht is middel groot tot groot, oneffen, dikwijls bultig, grof generfd. Kleur: Licht groenachtig, troebelgroen Vruchtvlees: Witachtig geel, sappig, weinig zuur, fijne kruidige geur, aangename smaak.</p>
Winterjan/ kleipeer	<p>Onbekend. Vermoedelijk een inheemse variëteit welke reeds lang (300 jaar) in cultuur is. plukrijp: oktober. consumptierijp: december tot februari. Klein tot matig groot, rond, gelijkmatig van vorm. hardgroen met veel roest, bij rijpheid geelgroen. Onooglijk uiterlijk. Vruchtvlees hard, korrelig, wit. Gevoelig voor wantsen en Perenringworm. Weinig voor schurft. Is vroeg dragend en zeer vruchtbaar. Vruchten zitten vast aan het hout en kunnen laat geplukt worden. Last van beurtjaren als er niet voldoende gedund wordt. Kan goed bewaard worden tot februari en zelfs tot laat in de lente. Gebruik: Alleen in de keuken als stoofpeer. Is een roodkoker en vraagt weinig suiker. De boom groeit matig en steil. Vormt nooit grote boom.</p>

	<p>Maakt stevig gedrongen hout. Vroege bloeier, en levert goed stuifmeel. Goede opbrengsten. Zelfbestuiver.</p> <p>Gezonde boom. Vertoont bij zeer strenge vorst soms veel taksterfte, maar hersteld zich hier goed van. Snoeien: Op latere leeftijd is het dikwijls moeilijk de boom in de groei te houden. Moet vrij sterk gesnoeid worden, om de groei te behouden. Standplaats: Geschikt voor elke grondsoort. Is geschikt langs de windzijde, en slootkanten op korte afstand (4 à 5 meter) als haag geplant te worden. Komt op de kleigrond het beste tot zijn recht.</p> <p>Winterjan is wat smaak betreft altijd een zeer gewaardeerde peer geweest.</p>
Ijsbout	<p>Herkomst onbekend, vermoedelijk inheemse variëteit. Vrucht: Middelgroot, regelmatig gevormd. Kleur: Hardgroen met aan zonzijde dof roestbruin. Vruchtvlees: Groenachtig wit, grof korrelig. Gebruikstijd: November - Januari. Stoofpeer.</p> <p>Boom groeit goed, voorkeur voor kleigrond, kan op later leeftijd zeer grote boom vormen. Bloeitijd laat. Vruchtbaarheid op later leeftijd zeer goed, echter sterk gevoelig voor beurtjaren. De vrucht is als een der beste stoofperen bekend, heeft echter meermalen last van z.g. rotneuzen. Door de variëteiten St. Rémy en Brederode is deze goede peer geheel verdrongen.</p>
Pruim	
Belle de Louvain*	<p>Komt uit België omstreeks 1840. plukrijp: tweede helft augustus. De vruchten rijpen over een langere periode. vorm: zeer groot en langwerpig.vruchtsteen: groot, gedeeltelijk los, is meestal langs één kant tamelijk vast aan het vruchtvlees gekleefd.</p> <p>Soms treedt er harsvorming op de pit. Huid effen, komt gemakkelijk van het vruchtvlees los bij volledige rijpheid. Donzig. Blauwrood tot donkerrood violetkleurig. Vruchtvlees: geelgroen, zeer saprijk, half vast, flauw en zeer matig van smaak. Tamelijk vatbaar voor loodglans, verder weinig last van ziekten. Opbrengst groot en regelmatig. Dessertpruim en voor de inmaak en jam. Groeit vrij sterk en steil, maakt veel opgaand hout. Zware vertakkingen. Bloei: Laat tot half laat. Kwaliteit van het stuifmeel is goed, zelfbestuiver.</p> <p>Groeit op vrijwel elke soort grond. Op jeugdige leeftijd niet vruchtbaar, later zeer vruchtbaar. Is onderhevig aan beurtjaren.</p>
Dubbele Boerenwitte	<p>Zeer oude pruim, vermoedelijk van Nederlandse herkomst. Vrucht is matig groot, zuiver rond. Kleur: Geelwit, bij volle rijpheid geel. Vruchtvlees: Geel, zeer saprijk, zoet, fijn aroma. Steen: Matig groot, laat goed los van vruchtvlees. Huid: Zeer dun. Gebruikstijd: Half Augustus. Geschikt voor de inmaak. Deze pruim is zelfsteriel, waardoor kruisbestuiving nodig is. Bij goede bestuiving is de vruchtbaarheid goed. Groei van de boom matig sterk. Vormt een mooie bolronde kroon. Vraagt om goede bestuiver zoals Belle de Louvain, Reine Claude d'Oullins of Reine Victoria. Vatbaar voor spint.</p>
Hauszwetsche*	<p>Zeer oude soort. Middelgroot tot groot. Langwerpig ovaal, wat scheef: aan één zijde het midden wat breder. Dikke schil die er gemakkelijk afgetrokken kan worden. Roodpaars tot zwartbruin, met doorzichtig wit dauw, die de vrucht donkerblauwig doet lijken. De dunne ondiepe naad verdeelt de vrucht in ongelijke helften. Effen dunne schil, die bij rijping gemakkelijk los laat. Geelgroen, wat droog vruchtvlees, zoet, aangenaam</p>

	<p>rins met weinig aroma. Licht wrang. De steen laat goed los. Sterke boom met zware vertakkingen, die snel, rijk en regelmatig draagt. Bij voorkeur een beschutte standplaats en lichte grond. Vanaf half september kan er weken achtereenvolgens geplukt worden. Keuken, vooral een goede droogpruim.</p>
Italiaanse Kwetse	<p>Zeer oude soort uit Zuid-Europa. Middelgrote langwerpige ovale vrucht. Donkerpaarsblauw met vele bruine stippen en geheel met een dun, lichtblauw was bedekt. Diepe naad, die de vrucht ongelijk verdeelt. De effen, dunne, tamelijk harde schil is gemakkelijk van het vlees te scheiden, Groengeel tot lichtbruin vast vruchtvlees, fijn, matig sappig, licht aromatisch, met aangenaam zoet rinse smaak. De steen zit zeer los. De vruchten blijven aan de steel vast zitten. Middelsterke gezonde groeier, die regelmatig, maar soms matig draagt. Zeer late bloei, daarom weinig nachtvorstgevoelig. Voldoet ook in lichte gronden. Gedeeltelijk zelfbevruchtend. De vrucht smaakt zeer aangenaam als ze zo lang mogelijk lang aan den boom blijft hangen. Sterk groeiende rijk en dragende boom. Vraagt een warme standplaats. Vanaf half september tot begin oktober. Dessert en goede keukenpruim, zeer geschikt voor jam of om te drogen.</p>
Beine Claude d'Oullins*	<p>Zaailing van Reine Claude Verte uit Oullins bij Lyon in 1860 gevonden. Een van de beste dessertpruimen. Grote vrucht, rond, van groen tot kanariegeel en goudgeel met enkele rode stippen en een vage roze bloesem. Tere schil, waardoor de vruchten gevoelig zijn voor barsten en beschadigingen. Geelgroen vruchtvlees, wat grof en droog, matig zoet en aromatisch. Zacht bij volledige rijpheid. In natte sombere zomers is de pruim waterig en de smaak flauw. De vruchten scheuren gemakkelijk. Smaak uitstekend indien niet te vroeg geplukt wordt. De steen zit iets vast. Zeer sterke groeier, met lange en zware opgaande takken. Stelt weinig eisen aan de grond, maar heeft voorkeur voor een warme standplaats. Vormt op den duur een brede kroon met hangende takken. Heeft de neiging tot kaal worden. Productie tamelijk laat, maar goed en regelmatig. Bloei middentijds, stuifmeel goed. Weinig vatbaar voor loodglans, matig vatbaar voor bacteriekanker. Gevoelig voor monilia en wespenvraat. Tus-senplukken is nodig. Barst vrij gemakkelijk. Zelfbestuiver. Midden augustus plukrijp.</p>
Reine Victoria*	<p>De Reine Victoria is omstreeks 1843 in de handel gebracht in Engeland. plukrijp: eind augustus begin september, consumptierijp: eind augustus begin september. Groot, ovaal, omgekeerd eivormig. Vruchtsteen: middelbare grootte, lang, dun, spits, los van het vlees. huid: vrij sterk, scheurt niet snel, effen, dun, laat gemakkelijk los bij rijpheid. grondkleur: helderrood, met helder donkerrode vlekken aan de zonzijde, grijze stippen over het gehele oppervlakte. dekkleur: sterke dauw. vruchtvlees: geel (geelgroen) van kleur, zeer saprijk, aangenaam van smaak. Slechte smaak bij te zware dracht, uitstekend wanneer er ruim is gedund, enigszins zoet van smaak. Zeer vatbaar voor: Loodglans, Moniliarot, Pruimenmot, Gomvorming, Scheurvorming na een regenbui. Vruchtbaarheid zeer groot op jeugdige leeftijd, vruchtdunning is beslist noodzakelijk!! Victoria draagt soms meer vruchten dan de takken kunnen dragen. Grote opbrengst. Hand- en keukenvrucht, inmaken op sap en industriële verwerking, voor dessertvrucht 2e keus. Boom: In de jeugd jaren is de groei vrij sterk. De groei wordt echter spoedig geremd door de zeer grote opbrengsten.</p>

	<p>Vormt daardoor geen grote boom. Heeft een brede hangende kroon. Ondanks het dunnen toch kans op takbreuk. Boomvorm: Vormt kleine boom met hangende takken het hout voelt zacht aan. Bloei: Bloeit midde-tijds, vrij lange bloei, goed stuifmeel. Zelffertil. Groeit op vrijwel iedere grond, mits voedzaam. Als preventie tegen loodglans direct na de oogst of vlak voor de bloei snoeien. Vooral geschikt als wijker. Door de matige ontwikkeling van de boom, geschikt voor bovenbegroeiing in de bessentuin.</p>
--	---